Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадуьлу 1923 шера денз • ШИНАРА, 3 сентябрь, 1974 шу. • № 106 (5307). • Мах 2 кап.

КПСС ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТЕ

«Белоруссе партийни организацешка идеологически кадраш хьахаржарен царна кхетам баларен балхах» долча дешата хьежай КПСС Центральни Комитет.

Ше тIайийнача соцам тIа КПСС ЦК-ас белгалдаьккхад, Белоруссе Компарте ЦК-ас, парте обкомаша, горкомаша, райкомаша, къахьегамхоштий коммунистически кхетам чIоагIагIа баларах йолча КПСС XXIV съезда указанешка хьалхие а лелаеш, идеологически фронта эррига участкашка халахза яргIоаца теоретически, профессиональни кийчо е йолаш йола кхетаме, инициативаи болхлой хилийтар дукхьа идеологически кадраш хьахаржарен царна кхетам баларен боккха болх чакхбоаккхаш хилар.

Белоруссе партийни организаце идеологически кадрай юкъайи кхетаме тIалерадаь болхлой, колхозхой, интеллигенци политически хьинари къахьегама инициативен дегIакхуьлара, социалистически лаь шерра йоаржаяра, Iилма-техническа прогресс сихбара, ... хоамеш толамe кхоачашъяра. Халдаьа болх бу парте чурен арахьарен политика дIайоаллайтара, советски патриотизма, интернационализма, коммунизм хьалхьерий моральни кодекса идеешта пропаганда яра, Коммунистически партен советски халкъен тIеман къахьегамен традицешкара, Сийлахь-боккхача Даьхен тIема мовшешка советски наха кораргIдаьнначарча турпалчо гIулакхашкара къахьегамхошта кхетам балара. Буржуазни ревизионистски идеологеца мийдар кургболача уйлаеш хьалхлебу республикера къахьегамхой. Цу деррига гIулакхашка юкъерчал доацаш дакъа лоац партийни, советски, болхама, профсоюзни, комсомольски органий кулгалдеча болхлоша.

Партийни организацей вагIонгахьара художественни интеллигенце йоаккхо еш доле гIулакхаш леладаре халдаьа терко ярой новкъостал дьай творчески союзаш кхоташа, сага духовни уйлаш вIаштIехьаьккхара дакъера цар доарзIам лаккхбара. Укх тIехьарча шерашка республикие хьаккхеллай советски наькъа башха-дика нравственни гIулакхаш, фашистски гIаьрахошта духьала лоаттабьача къовсаме вай мехка халкъашта карагIдаьйна исторически денае гIулакхаш хьахроахаш йола тIехалха производенеш.

Белорусски партийни организаце дьахулаш йоагIа боккъонце уйла а я вIаштIехьаьккха идеологически кадрашца беча балха система: халдаьа леладу цар марксистско-ленински дешар, вIашагIъехк теори парте политикаи, дунен халкъашта юкъе хьалдеча гIулакхий дешаш, идеологически балха теоретически лараьзи методаши Iомаеш йола теоретически семинараш; дукха пропагандисташ, лекторий, журналисташ марксизма-ленинизма университеташка Iомабу.

Идеологически балха эффективность лакхъяра новкъостал ду шитта парте чурен арахьарчей политика, экономика, общественни вахара, партийни комитеташ, пачхьалкхен органаша чакхдоахача гIулакхий дешай хьакъехьа пропагандистски кадрашка халдаьа хоам баро а, Компарте ЦК-ас, обкомаша кест-кеста журналисташта пресс-конференцеш ю, редактора дешаш чакхдоах, организационно-партийни балха дешаех лаьца информационни бюллетенаш араех. Идеологически кадраша долча новкъостала арахеш капиталистически системен буржуазни вахара образа къетиха еш йола материал тIайоала къастта бюллетень.

Халкъа образоване, Iилма, культура болхлой кийчин профессиональни кхетам лакхбара, общественно-политически вахара дакъера цар хьинар дегIадоаладара уйла дукхагIо тIаахийта хьакай партийни комитетан.

Идейно-кхетама гIулакхех хьакулар дикагIа хилийтар дукхьа социальни процессий общественни идеех, къахьегамхой къахьегамен общественни хьинар айдара шийна сфере Iалийн тоххамIаш ду. Республика йоккхийча предприятешкарча партийни комитеташка, парте райкомашка, горкомашка, обкомашка, Компарте ЦК вIашагIъехкай лохера хьалъула информацеш вIашагIъетташ а шоай вывонашх рекомендацеши хьахьийцарча партийни организацешка дIаккхуьйтаьш а йола къастта группаш.

Белорусски партийни организаце идеологически кадраш хьахаржаран царна кхетам баларен беча балха дика мах а беш, КПСС ЦК-ас, цунца цхьана белгалдаьккхад, вай общество дегIаяра хIанзарча боарамо, коммунизм хьалъяра, коммунистически кхетам балара дахьа хьалхашка латтача деххарий доккхало, дунен халкъашта юкъерча арене лоаттабеча къовсама ирало идеологически бахкагара, хIаьта доаче, кадрашкара а доагIар дукхагIа дIадехаш хилар. ТIаккха вIалатIа а ша бе йиш яц цу дахьярча кхоачамбоацарашца.

Керттердар санах латт хьалха, из латт, идеологически балха идейни боарами эффективности халдаьа лакхъялга, хьахарцара коммунизм хьалъяра практикацара цуи бувзам чIоагIбеслга Iалашдарах. Цу дIадехарашка хьежжа КПСС ЦК-ас республикерча цхьайолча партийни комитеташта кратиха ийда балха идеологически участкий, идеологически кадраш хьахаржара еш йола уйла дьыгIалийтарах.

Центральни Комитето белгалдаьккхад дукхача партийни комитеташа идейно-кхетама балха дика опыт вIашагIтохарен дIайоацанжинден кхоачамболлаш уйла ца еш хилар. Кадраш кийчъечей царна инструктаж лучея хана идейно-политически гIулакхий хIара денара дехараш массала а кхетаме дувзаш къахьегамхошта дикагIйола нравственни нормаш, коммунистически уйлаш дег чу йоссара перспективни дешашца.

КПСС ЦК-ас белгалдаьккхад, школаша, профтехучилищаша, юкъерча специальни дешара заведенеша, вузаша чакхдоахача гIулакхашта партийни организацеша, кхоачамболлаш уйла тIайохийтаж ца хилар.

Уйла кIеззига тIаерзаю эррига къахьега коллективаш йола тайпа саг хьалхехара, къахьегамшара, социалистически доалахьецара коммунистически гIулакхаш чIоагIдара, наха юкъе дикагIдола нравственни гIулакхаш леладара боккъонце йола центраш а ях дIалоттаяра.

КПСС ЦК-ас Белоруссе Компарте ЦК-ана, парте обкомашта, горкомашта, райкомашта тIадиллад, Iоаьча оаьтах хьог гIортоа е еш, идеологически кадраш хьахоржара, балхаш тIа дIанийсъера, царна кхетам дулга дIахотоадара, царна беча балха тIера кхоачамбоацараш дIадахара тIадерзадаь гIулакхаш кийчдечен чакхдоахкаргех. Цу хана тергалдола идеологически болх — из коммунизм хьалъяра, дунен халкъашта юкъерча империализман реакцега, оппортунизмана а ирхалагIча тайпара из эле а ревизионизмана а духьала лоаттабеча къовсама хьалха латта участок хилар.

Центральни Комитето белгалдаьккхад, коммунизм хьалъеча хIанзарча этапе, социальни дегIаахара процесс сихъеннача, экономика дегIайоалаьара масштабаш йоккхагIа хиннача, доал лелладара интенсивни методашца доалаш латтача, советски наькъа образовани культурен сихха лаккхача хана, дунен халкъашта юкъерча арене цIашаре дахара принципаш чIоагIлуш цу цхьан хана идеологически къовсай шерлуш чоалханегIа хулаш латтача хIана идеологически балхен эррига. Парте цун еш уйлан доарзIам боарам боклам лакклуш хилар. Цу хьалхашка идеологически кадрашкара доагIар дукхагIа хьалех. Парте чурен арахьарчен политика, экономически культурни дахара проблемаш дика къовсташ, марксистско-ленински теорена, коммунистически идеалашта еш йола пропаганда практически декхараш кхоачашдарца юкъе, керта хьалхалалатташ мел дола хIама хьинаре хьаллсаттаде, нагахь буржуазни психологе моллагIча гIулакхашта духьала лоаттабу къовсам кхетаме вIаштIехьбаккха хоам хила еза уж. Идеологически кадрашкара хьалх, общественни эилий марксизма-ленинизма ... цар нах белга, советски патриотизман пролетарски интернационализман принципаш практике хьахоаттудалга, буржуазни ревизионистски идеологи деррагIа аргументированни хьагучайоаккхалга. Нах политически кхетам баларе уж тешабарен ленински искусство халдаьа Iомаш, агитационно-пропагандистски бриха темпертоламе кхетаргаволаш бе беза, мехкарен дунен аренерен событеш, советска ваха еша идейни дIамаш сихха теркал а деш.

Белоруссе Компарте ЦК-ана, парте обкомашта, горкомашта, райкомашта тIадиллад идеологически кадрай дегаш идейно-кхетам балара декхараш, республикерча къахьегамхой дукхача даьнай дIахо марксистско-ленински мировоззрени, коммунистически мораль хьахила езаш, къахьегамхой общеобразовательни культурни боарам, цар профессиональни говзал корта болаш дола гIулакхаши лакхдие дезаш хилар теркал а деш, комплексо кхоачашдара тIадерадделга. Кхетам балара балха эррига средствашца производства эффективность лакхъяраи общественни гIулакхашта кулгалдарца чакхдоахача сакхетамеча гIулакхашта юкъеуезалбе къахьегамхой бакъахьара уйлаши духовни хьаштехьи, дикагIйола нравственни гIулакхаш вIаштIехьдоахалда хIара сага, мукъача хенах кхетаме пайда эцара новкъостал доала. Кхетаме цхьана тербаза барган производстве, культурен сагоIачея центрашка, нах баккхача моттигашка бу болх, кхетаме юкъедъа еза идейни кхаьлане коллективни индивидуальни методаш. Советски вахаре образа пропаганда яра, къахьегама, общественни гIулакхий, къахьегамхоша саьгIери цар бита вIаштIехьъяккхара дикагIйола образаш маьрра хьахьоккхара шерагIа пайда эцалба массова информацен средствашех, къастта а телевидене. Бакъа наьха бебеча гройнай къахьегама гIулакхий хьалаш, цар дIадехарий шоай тайпара башхалонаш теркалйоала.

Идейно-политически балха вахарчен перспективни планировани, идеологически организацей гIулакхашта координаця яра практике дикагIо Iомаза еза кадрашта. КIоарта хьаьвIащагIа е тохка, пайдегIча тайпара дIайоарж а йола идеологически балха дикагIа йола опыт. ДегIаккхуьлалда общественни мнени, идеологически балха эффективность Iомаярца хувалеца дола тохкамаш.

КПСС ЦК-ас къобалдьай Белоруссе партийни комитетий пачхьалкхен органий кулгалдеча кадраша пропагандистий, лекторий, докладчикий, политинформаторий, агитаторий семинараша йоахаш культурен дегIаккхуьлара, дунен халкъашта юкъерча гIулакхий доарзIамегIарча деннаех лаьца партийни советски болхлой активага, къахьегамча дукхача хамийн хоам бара беча балхаца юкъерчал доацаш дакъа лоацаш йола практика.

Соцамо партийни комитетий уйла тIаерзаьяй пропагандистски, агитационни, массови балха, кинофикацей, радио, телевидене гIулакхашта кулгалдара, халкъа образоване органий, культурно-просветительни учрежденей балха лоаттабу тIахьожам вIаштIехьбаккхара дахье идеологически отделий лоарзIам лакхбаккха барг ца хилара. КПСС ЦК-ас хьалийхад партийни комитетий идеологически отделашка балхийта хьинар дола пропагандисташи идейно-кхетаме балха дика организатораши шоаш хилар хьатьехка бола коммунисташ дикагIа хьахоржалга, идеологически кадраш шоай балха тIара хувалургIоаца гIулакх Iалашделга. Шоашта тIаэцнача гIулакх царна тоалашагIа кхоачашдуургдоала хьалаш вIаштIехьлоахалга. Идеологически кадрай активитет лакхъяра халдаьа йоккхо е еза партийни организацеша.

Партийни комитеташта, идеологически кадрашта могIаьнга дерриг производственни кхетамен декхараш кхоачашдеча хана къахьегама коллективаех — вай общества кертера ячейкаех кьог гIортолга еза. ХIара къахьегама коллектива боккха политически сакхетам болаш, къахьегама социалистически дисциплина организованности йолаш, лечкъоргашта, малар тIехдахара, хулиганствоца, кхыча антиобщественни гIулакхашца машар боацаш къовсам лоаттабеш хургйола гIулакх вIаштIехьдоаккхалга.

Коммунизм хьалъеча хана къахьегама коллективай хьинар айдергдола наькъаши методаши кIорта хийчъина, къахьегамхошта кхетам дулча юкъегIа технико-экономически, организационни, идеологически, кхыйола факторашта юкъе лелача гIулакхий система шаьрьяйза езьаз. Производственни коллективаш социально дегIаахара еча планировани баьгIа оайда эца беза къахьегамхой къахьегамен общественни хьинар айдара, идейно-политически кхетам балара эффективность лакхъяра.

Республика Компарте ЦК-ана, парте обкомашта тIадиллад идеологически кадрий теоретически профессиональни дешар дIахо эргадьаккха тоадара зе деззе делга. Партийни комитетий идеологически болхлоша, пропагандисташа, журналисташа, хьехархоша, преподавательша, Iилмай культурий деятелаша теори, парте чурен арахьарчен политика проблемаш, партийни пропаганда Iилмай кIоарга Iомаергйола гIулакх Iалашделга, общественни вахаре-хьаьнеи анализа ярен мах барен марксистско-ленински метод цар Iомаяра новкъостал делга. Шоай идейно-теоретически профессиональни болхам лакхбара халдаьа шоашта бола барга йола гIулакх царна чIоагIа дег чу дужаделга.

Дунен халкъашта юкъера тIалоаьра хьал теркал а деш, буржуазни-ревизионистски идеологеца лоаттабу къовсам тIатаIаьча поалисешкара лоаттабе ховргдолаш идеологически кадраш Iомаелга. МоастагIаа долча идеологеца духьала лоаттабеча къовсама, цун вертверча лостамий ленински принципаш, эффективни приемаши методаши семинарашка, курсашка, кхыча формашка Iомаергйола гIулакх вIаштIехьдоаккхалга, хIанзара социальни проблемаши процессаши марксистско-ленински вальяпа шоай хамхьа дIайовзийтилга.

Наха идейни кхетам балара педагогически психологии, пропагандистски говзал, из вIаштIехьбаккхара толашагIа йола опыт дикагIа Iомаелга. ГIойленагIа лаьрхIад идеологически болхлой дешар къастача планегIех программаегIех лаккхера партийни школашка а хIаьта шитта массаза бола беча курсашка а Iомадерга.

Белоруссе Компарте ЦК-ана могадаьд парте райкомийн горкомийн пропаганди агитацеи отделий болхлой квалификаци обкомашкен, хIаьта обкомий идеологически болхлой квалификаци — республика Компарте ЦК-ан лаккхерейола гIулакх шоагIа леладелга. Юкъьеллаьрча партийни организацей секретарашта а хIаьта шитта идеологически болх лелабеча цар заместителашта а пропаганда, агитаци, культурно-просветительни гIулакхаш вIаштIехьдахара дешаш дикагIа Iомадарам паьна инструктаж тегарам тIадерзадаь гIулакхаш чакхдолхилга.

Журналистски кадраш хьахаржаре царна кхетам баларе цар идейни кхетаме говзали лакхъяра гIулакх дIахо лоадергдола болх вIаштIехьбаккхилга. Партийни советски органий доарзIамегIарча решеней хьакъехьа кепайоше, радио, телевидене болхлоша халдаьа хоам белга, экономически вахарен культура дегIаккхувларен хьалда проблемаш юцара цар теркам тIабоахийтилга, редакционни коллективай гIулакхашта анализ еш лостам телга, цар балха ... хьажилга, журналистски кадрашта кхетам балара дахьера дакхьадарча партийни организацей доаладIам лакхбелга.

Культура дешаш хьоахо болхлоша культура дегIаккхувлара дакъера ленински тIехьале, теори, КПСС опыт, марксистско-ленински эстетика, хIанзарча идеологически къовсама проблемаш Iомаергйола гIулакх вIаштIехьдоаккхилга. Идейно-теоретически проблемаши профессиональни говзали дешаш къестадара хьалхара культура органашкарен творчески союзашкарей, цар партийни организацешкара доагIар дала хьадехилга, творчество идейни лостам болаш хилийтара хьалхара художникий бехктокхам лакхбелга, художественни интеллигенце уйла коммунистически кхетам балара, мохк экономически социальни дегIаккхувлара кертерча проблемашта чIоагIагIа тIаерзаелга.

Общеобразовательни, профессионально-технически, лаккхерча школа кадрашца беш бола болх, цар марксистско-ленински дешар, идейно-нравственни кхетам балар организацека толаш доарзIамегIарча декхарех наI доарзIамега. Хьехархойи преподавателий кийчбара, хьахьахбара, цар квалификаци лакхъяра хьалхара хьаккхъя образоване органашкара доагIар чIоагIагIа хьадехилга. Цу хана тергалдола хьехархочо деьарх шийх дешархой гIулакхаша, шийх эзамалашца, дика нравственность йолаш хьалкхеваш хилар.

Партийни организацеша, моттигерча Советаша, халкъа образоване органаша ленински йоахо е еза халкъа хьехархочун цуя знанеш, идейно-теоретически бсароаш, педагогически говзал лакхъяра новкъостал де деза, кхуьш йоагIа тIехье, хIанз дIадехараш теркал а деш, Iилмай хардашца кийчъяра, дешахой коммунистически мировоззренех кхебара, моральни сибат долаш, политически сакхетам болаш, къахьегам дукхабезарболаш уж хьалхкхебар царна хьалхашка латта декхараш хIара хьехархочунга дизза кхоачашде йиш хургйолаш. ЛоаргагIа но доалаш ленински паьхьагIа лаханза — вай школа коммунизм хьалъяра берригача лелаша айкагIа маьлиза ергьаш.

Лакха Iилман-методически квалификаци йолча преподавателашца кафедраш боккъонца кийчьар дукха педагогически вузашкарча аспирантура болх дIахо шербаран тоабаран эшаш доле гIулакхаш чакхдаханза дергдаь. Хургболча педагогий кхыча специальностий воспитательни говзал хилийта еза, общественно-политически балха шерагIа юкъеузза беза уж.

Белоруссе Компарте ЦК-ана могадаьд идейно-кхетама балха хьалан цунах хьахинарашта дей дола Iилман тохкамаш шеравелга, цу дакъе вузашев Белоруссе Iилмай Академе гуманитарни институташев еш йолча Iилман разработкашта координаци дикагIа елга.

ЛАЬРХIАР КХОАЧАШДУ

— Хьайбашта халдаьа баьцара доакъар лоаттадара гурахьа йийна культураш хиннача кхашка горохаца эбаь кей дIабуаш, доакъар Iалашдеш, гурахьа юича культурашта лаьтта оадаш, укх деношка цхьатарра кхо болх ба тха механизаторша бе баьш, — йоах Ачхой-Мартановски района «Лермонтовский» совхоза шоллагIча отделене агронома Хамзаев Хасболата.

Мусаев Мовладен Раижапов Бауддиен горохаца эбаь кей дIабувча 170 гектар хулача кхай йисте латт тхо, цубузаш латт малх. Цхьабакъда боаз бомалехье кхы е ши-кхо гектар дIае лерхI механизаторашa. ХIаьта сo цига валехьа Iуьйрийна денз 30 гектара тIа горохи кеш дIабийнабар цар, норма 24 гектар йолча. Доакъара дIайийна уж культураш 120 гектара тIара хьайбашта кхее лерхI, 50 гектара тIара чуенахох сенаж йоллаьргья.

— Эксперимент, е дага дe тхо, — йоах агронома. — Нагахьа сенаж кийчъяь сенаж дика хуле, тIадоагIача шера укх хана цу тайпара кхеьча культурех дукха дукхагIа кийчъергья оаха сенаж.

Доакъара шоллагIа дIайийнача культураша 340 гектар дIалоац хIокха отделене. Дика лакхъенна доакъара дIайийна хинна хьажкIаш. Цу культура цхьан дакъе тIа хьайбаш ловжаду, шоллагIча дакъа тIа йоаш хьокха а хьокхаш бийсан дусоладьва ... ху.

Доакъара шоллагIа дIайийнача хьажкIех кхы а 4000 тонн силос кийчъе дага ба совхозе.

Из культура шоллагIа дIа а бийна кхеш ба Магомадов Масуди кун ши вoI СаIиди Лаьчев.

Горохаца эбаь кем дIабувча кхай тIара гуш е гурахьа юича культурашта лаьрхIа лаьтта оахаш йоакха тракторашa. Цар тIа болх беш ба йоакха балха опыт йола механизаторашa Амархаджиев Салман, Ильясов Ваха, кеждарий ЦароевгIар Алькади Поши, Дибиров Iабдул.

Лаьтта оахача дахар тхо. Тхона юхе шийн трактор сецайир механизатора Амархаджиев Салмана.

Къона ва Салман. Ер хьалхара шу мара дац цо механизатор волаш болх бу, цхьабакъда, хIана тIехьа ховлуш да цоа дика болх хургаю. Тай техача сайна кийса ба цо оахача лаьтта мул.

Шерра хьаржад бригаде доакъар Iалашдара балхаш а. АргIаш хьаьд 400 тонн чу, кийчъяьй 102 тонн йол, иI кIаьанчуя тIахьагIа эхы, кIезигагIа дале а, 70—80 тонн Iалашъюлургьа Iаа замалахье хьайбаш чу... лоаттадергдолча моттиге 600 тонн сенаж еллай. ХIаьта укх деношка силос кийчъе йоладьй бригаде. Из болх беш а Ильясов Сайде кулгалдеш йола звено.

Хьайбашта мамогта дукхагIа доакъар — из декхар отталаь шоашта хьалхашка отделене болхлоша. ХIаьта лаьрхIар толамца кхоачаш а ду.

Г. ГРУЗИН.

ЦА ЙОЙТАШ ЧУЭЦАРГЬЯ

НОЖАЙ-ЮРТОВСКИ РАЙОНА ХЬАЖКIАШ ЛЕЛАЕРИЙ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ДЕКХАРАШ

ИйслагIча пятилетка къоастабеча шера тIайийна социалистически декхараш толамца кхоачашдара меттаоттаде деза тха хаккхенза-дика, ка бола ялаг. Из гIулакх кхоачашде торо йолаш да тхо; кхай тIа ца буташ шейа чуэца беза кхебаь хьажкIай хьувкъам.

Из мах бола культура дIаюаш йола Iаьтта дика кийчдаьд. Районе вIашагIъеккача хьажкIаш лелаеча звеноша агротехнически дикагIйолча хана дIайийра хьажкIаш, удобренеш тайса хьаьндир лаьтта, шийн ханнахьен дикен чакхдаьхар хьажкIашта Iуная деш дахь кIицола балхаш. Из культура къаьстта дика кхеьй А. Шерипова, XXII партсъезда, Кирова цIерагIча колхозий хьажкIаш лелаераша.

Тхоай торфнаш е лаьрхIа оаха социалистически декхар тIайийцад: районе гIолла хIара гектара тIара 24 центнер фуалъий хьажкIаш чуэ. Цу гIулакхо йиш хулийтаргья тхога 2.500 тонн лаьт дийкка — лаьхка лаьрхIачул дукха дукхагIа.

Хьувкъам чуэцача дакъа доацаш хургйола техникен склаьаши шийн ханнахьа кийчъяра деррига ду оаха.

ВIаштIехьбаьккхаб хьажкIий хьувкъам лорабара болх. Эррига хьажкIаш лоашача хана юхе ца юташ чуэцаргья оаха.

Декхараш Ножай-Юртовски района хьажкIаш лелаерий социалистически дийца а дийца тIайийцад.

ЛОАРХIАМЕ РЕЗЕРВ

ВЕДЕНСКИ РАЙОНА ХЬАЖКIАШ ЛЕЛАЕРИЙ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ДЕКХАРАШ

Тха района хьелашца цлат алсамдаккха торо луш лоархIаме резерв я хьажкIаш кхеяр. Цу культурацa меттаоттадергда оаха гурахьа юича культурей чуэцавза дийса клат.

Силоса дIайийна дика хьийкъа хьажкIаш клата чуэц йитай. Цу гIулакхо торе хулийтаргья лаьрхIачул хулагIа клат чуда.

Йоакха балха опыт йола механизатораш керте а оттабаь хьажкIаш кхеяра механизировани звенош вIашагIъеккай районе. Шоаш тIайийца декхараш кхоачашдеш, дикагIча агротехнически хана дIайийра цар хьажкIаш, удобренеш тейса хьаьндир лаьтта, деррига дар лаьттанна тIуная Iоажара, дIайийнача хьажкIашта дика Iуная делга вIаштIехьдаьккхар.

Цу культура дакха хьувкъам кхобе гIерташ лоаттабаьча къовсаме дика хьокхамаш даькхад Карла Маркса цIерагIча колхозе Гайсуев Шахрудина, Ленина цIерагIча колхозе Кужулов Шамус, XXII партсъезда цIерагIча колхоза Уцалаева Кемисас кулгалдеча звеноша.

Оаха декхар тIаэц: районе гIолла хIара гектара тIара 30 центнерал кIезигагIа йоацаш фуалъий хьажкIаш чуэц. Чудоала клат 600 тоннага дIакхоачаде.

ЛаьрхIар толамца кхоачашдара ханал кхо ди хьалха кийчо ергья хьажкIаш чуэцара. Тоа а я кийчъя линейка тIа дIаcттаергья комбайнаш, хьувкъам чуэцача дакъа лоацаш хургйола транспорт. ХьажкIаш шин сменагIа чуэцилга вIаштIехьдоаккхаргда. Цунна цхьана хьувкъам кулг кара чуэцаш а балхаш доргда.

Декхараш Веденски района хьажкIаш лелаерий дийца а дийца тIайийцад.

КАЬХАТА ТIА А КХАЙ ТIА А

Дика хьажкIаш кхеьй Грозненски района «Советская Россия» колхозе. ХIаьта тIайийца декхараш е дикха да. ХIара гектара тIара юкъера лаьрхIача 65 центнер фуалъий хьажкIаш чуэцаргья. Цхьабакъда из болх дIабоалабаллача хIана йоакхо е иза хьувкъам кулга цIена боацача наьх лорабара. ХIаьта фу ду колхозе из болх чакхбеккхара?

Колхоза партокома секретара Ш. Шуаипова дувцачох хьажкIаш лораяра гIулакх дика вIаштIехьдаьккхад, боахаме, графикагIа хIара дийнахьа хьажкIашта ха деш халкъа тIахьожамхой, дружинникаш ба. Кест-кеста хьажкIаш мишта лорaю хьожаш рейдаш а я. Цул соагIа хьувкъам лорабе зоеньевойта новкъостал деш баргI хьажо а ба.

— Бакъдац, — йоах колхоза председателa Ш. Абдусаламова. — БаргI а воацаш шийта хьажо ца байсаво хьажкIаш лораеш.

Лоашца аьча, колхоза кулгалхоша дувцачох цхьаккха тайпа торо яц кулга цIена боацача наха колхоза четах шоай рузкъа Iоаде.

Ишта дий-хьогI гIулакх?

К. Ибрагимова звенос кхеьча хьажкIий кхай тIа да тхо. Дика хиннай уж! Цхьабакъда уж лораяра хIама дьадац. Кхай тIа бола ний дIакъовлаш шагIбаум яь. Лахача царованзар хоьхо а.

А. Сатуева кхеьча хьажкIаш лораеш М. Исраилов вар. Масc гектар хьажкIаш лорей ва хо, цкъа оаха хьаьча хьатара шийн дала каргайчар цунна. «Кулг дIа» а хьаьча, дIайраш лораеш ва со хьар до.

Хоаш вацар цо мел хьажкIаш лорае езаш ва хьало Д. Темиров а. Бакъдар аьча ди цар бекх бац. Дика да уж ханнахьа балха ара е бахьие, шоай декхараш кхоачашдеш хинна хилар. Цхьабакъда во да механизатораша дукха оаш, даьнар дIалуш, кхеьча хьажкIаш шин хьаьхо мара лораеш ца хилар. ХIаьта графикагIа вига хила безаш хиннача халкъа тIахьожамхоех, дружинникех, партком, правлене никалех оаха мел дукха лахарех наI корававзар тхона хьажкIий кхашка.

Цу гIулакхо хьахьехар колхоза кулгалхоша тхога дийначох дукхагIдар кахата тIа мерд доацилга. ХIаьта из да йиш йоаца гIулакх а да.

А. АЛИСОВ, Грозненски РОВД участкови инспектор.

Л. РУДСКИЙ, «Заветы Ильича» газета партбоалама отдела заведующи.

ТIаьхIа доакъар Iалашдеш ба Гудермесски района «Степной» совхоза цхьоалагIча отделене. ХIанз кертерча дакъе силос кийчъеш я укхаза. ПланагIа 400 тонн Iалашъе езаш хиннача хIанзале 380 тонн силос еллай отделене.

Силос кийчъеча хьинаре, балха норма тIехкхоачашъеш къахьег хьажкIаш хьокхаш боахкача комбайнераша Тураев Асвада, Малаев Хьамзата, кхашкара силос йоалача хьажкIий масса дIатIаккхухьача Исмаилов Хьусена, Абдулаев Зайурбека, Джоевдиев Адама, кхыдар.

Болх дика вIаштIехьбаьккха хилар бахьан долаш норма 60 тонн йолча хIара дийнахьа юкъера лаьрхIача 80 тонн силос кийчъю отделене.

СУРТА ТIА: «Степной» совхоза цхьоалагIча отделене силоса хьажкIаш хьокхаш я.

А. Кичанова сурт.

КАГИРХОЙ ПОЛИТИЧЕСКИ КХЕТАМ ЛАКХБЕШ

Назрановски районни комсомольски организаце кагирхойта идейно - политически кхетам луш беча балха чIоагIа кхетаме йир ВЛКСМ Нохч - ГIалгIай обкома III пленуме. Комсомола обкома пленума решени тIара хьадоагIа дешхараш дийнар 1973 шера май бетта хиннача ВЛКСМ Назрановски райкома пленуме, юкхьинарча комсомольски организацей собранешка, де деза хьудIа дола гIулакхаш белгалдаьхар. Цу гIулакхо новкъостал дир района кагирхой къахьегама хьнара политически сакхетами лакхбара.

Тахан хуша йиш йолаш да цу гIулакхах дукха беркат. Хьакар долашагIа а цхьан хIамана тIаберзабаь а бу комсомольски организацешна болх, дукхагIа тергалду кагийча наха мехкарашта къахьегама, интернациональни, атеистически кхетам балара дешаш, хIаьдача заман воча гIулакхашта духьала лоаттабеча къовсама дешаш.

Кхетам балара болх къахьегам кхьнарегIа бир комсомолаша В. И. Ленина цIи яиа 50 шу дизар белгалдаккха кийчо ечеш из да деалечеи хана. «Ленина сапна деша, болх бе, къовсам лоаттабе» яхача денназаца лакхъяьлар из ка.

«7 бетта план 12 июль тIакхоачаш кхоачашъергья» яхача «Электроинструмент» завода комсомольски организаце хIаьйлаяь инициатива чIоагIа хьаллаьцар районерча кагирхоша.

Района 2000 эзар соагIа къона болхло Ерригсоюзни ленински къахьегама вахта этта. 500 зIамсаргаш йолаш рапорт делар июльски план юбилей хьатIаэттача дийнахьа шоаш кхоачашъяь хилараз, хIаьта 72 производственника из ха тIакхоачаш 1974 шера заданеш кхоачашйир.

Районерча кагирхошта йола хьокхам ба ВЛКСМ сийлен духк лелаеш йола «Октября 40 шу» яхача совхоза доярка СССР Лакхехьарча Совета депутат Даурбекова Зина. Шера план 1900 килограмм шура яккха йоагIача 3500 килограмм шура йоаккхаргйолаш декхар тIейийцад цо.

Района комсомольцашек кагирхошек чIоагIа дог гIоадьяна тIанайцар КПСС Центральни Комитето ВЛКСМ XVII-ча съездага дахьийта моарцил, ду съезде КПСС ЦК Генеральни секретара ком. Л. И. Брежнева даь къамал, ВЛКСМ XVII съезда решенеш.

ВЛКСМ XVII съездо оттадаь декхараш, кхоачашдара тIехь беча организаторски политически балха дешаш районни комсомольски организаце керттера тIерхам тIабохийташ да.

Комсомола райкомо беча беррагача идейно - кхетаме балха керттера чулоацам латт кагирхой марксистско - ленински мировоззрени кхьахилийтара. Цу дакъе бокхха доагIам болаш да комсомольски политически дешар. Партийни организацеша хаддаза йовкхо ю кагирхой политически кхетам лакхбергбола пропагандисташ кийчбара, пропагандистски балха тIа дукхагIа коммунисташ, йокха образовани йола наха хилийтара. ХIаьз районе комсомольски политически дешара системе хьехаш берех 80 процент коммунисташ ба, хIаьта царех берраганех 90 процент лакхера образовани йола а ба.

КПСС Нохч - ГIалгIай обкома X пленума решенеш кхоачашъеш, кагирхоша шоай чIоагIагIа интернациональни атеистически кхетам балар хьа лаца ВЛКСМ райкомо аIашагIа техай из тематика йола 5 производственни комсомольски кружока семинаря.

Хьокхам ва, мегаргйолаш а «Назрановский» совхозера М. Шадыжев пропагандист вола атеистически дешара кружок. Дукхача шерашка пропагандиста болх беш а йокха дакьяйолаш а ва Шадыжев. Кагирхошта бокхха Iалма-атеистически кхетам луш хилара дукха КПСС обкомон ВЛКСМ обкомон Сийлен грамоташ тийнай.

Шийна пропагандистски балха тIехь Шадыжева керттера лерх1 кагирхой дикка духьалара кхоачаи къахилийтар, царех болхешца бола атеисташ бар, дикках юедисача гIулакхашта духьала хьинаре къовсам лоаттабергбола нах хилийтар, царех общественно - политически кхетам лакхбар. Дос, раьз а дошна пропагандиста беча балхах беркат дола: цо хьехача кагирхоех хьаьул дика активисташ, масала, хукха дешаш вола А. Бузуртанов дика агитатор ва, хIаьта М. Цечоев отделене комсомольски организаце секретаралла хержав, Р. Мальсаев — «Комсомольски прожектора» штаба начальникалла.

Юкхьанарча комсомольски организацей балха ерригa формаш интернациональни патриотически кхетамах йиза хилийта гIерт ВЛКСМ райком.

Лоалахарча Къилбаседа - ХIирийчен Пригородни района кагирхошцара доттагIала бувзамаш чIоагIдарех дегIадоаладирех тIулакхаш отта а даь, лаьхдоах. Доккха хьоашал лоаттаду шоай ярташ саина йола цу района предприятей комсомольски организацешца. «Назрановский» совхоза кагирхоша К. Хетагурова цIерагIча совхоза кагирхошца, «Электроинструмент», ОЗЭП заводий, трикотажни фабрика кагирхоша «Прогресс» яхача швейни объединене кагирхошца социалистически эхь доаттаю. Хан-ханнехьа цу эхьа итогаш ю, Iоаяь опыт вIаша йовзийт, доттагIала сайрешка а еш вIашагIйетталу, спортивни эхьеш доалю. Дахьа тIехьа чIоагIлу цу вIаша йоалеха ядача шин района кагирхошта юкъера интернациональни доттагIал.

Партий обкома X пленуми ВЛКСМ обкома III пленуми хиначул тIехьагIа комсомола райкомо баьчча балхо хьахьокх дукхача комсомольски организацеша шоай де дезачул кийса аикъ лаьца хилар, идеологически болх тоабар, цхьацайолча участкашка хинна кхоачамболцараш дIадахар.

Бакъда, иштта дика хIамаш карагIаьнна дале а, кагирхошта идейно - политически кхетам балара тIехь доккхий кхоачамболцараш дукха дисараш а да.

Дукха тоаде дезаш да комсомольски политически дешара системера гIулакхаш. Идейно-теоретически боарам лоха болаш кружокашка занятеш ях, цхьаккха бахьан а доацаш занятеш тIахьаьлха моттигаш я промкомбинате, «Октября 40 шу» яхача совхозе, районни пачханхойна, ваьхана дахьаш тIа нагахь ахьоадаьна аьнна моттиг.

Шарайатех Iадатех а дынен тайтанеи а гIулакхашта духьала баьнна кагирхой массаза а мабоагIара хьаллацаш комсомольски организацеша. Религиозни авторитетана беча низах къача къамах йола саг йоаланна деалаш бахаш моттигаш я. Ледара дакъа лоаш къонача хьехархоша дынна духьаларча пропагандана юкъе.

Овлакара хупна балла ба «КПСС XXIV съезда решенеш кхоачашъе» яхача Ерригсоюзни ленински зачета болх. ВЛКСМ членаш хIаране шийна бола «Коммунизме даха Iомале» яха комплексни план ш, общественно - политически аттестаци яьц, хIаьта комсомола райкомо Ленински зачет ледара Нальчокам доаттабарах кхоачам а баь Iийнай.

Ледара ду кагирхой балха оттабора гIулакх. Районе хIанз болх ца беш е дешаш боацаш пенха кагийнахи мехкараш ба, царна юкъе комсомольцаш а болаш. ХIаьта цхьаболча комсомольцашта болх ца бу масеха шу да, царна беш цхьаньха беш а бац.

МабоагIара беш бац Советски Эскаре бахьа ха хьатIоттаха латтача кагийча наха беш бола тIеман - патриотически кхетам. Дахьенца хьалхашкара шийа декхар кхоачашде эскаре болхача кагирхошта юкъе дикка вех жиIелу барх1 класс яккхаза, комсомольцаш боацаш.

МабоагIара вIашIехьдаькхадаш кагирхошна культурни саIолкара. Районе йола 15 клубех йиь клубе мара ца художественни самодеятельность коллективаш. ХIаьта хьараш болча кагирхоех цу коллективашта юкъе дакъа лоацаш 300 саг мара вац.

Уж дерригa кхоачамбоцашо чIоагIа Iетт районни комсомольски организаци дегIайахара, хIаьта уж дIадахара тIаберзабаь мабоагIара болх беш ВЛКСМ райкомо.

Геттара хIеэнга комсомола мугIарашка ватт болх беш бола кагирхой. Цхьан шерах ах шераш 53 саг мара комсомоле хьанийцавац царех. ХIаьта комсомольски мугIараш шердара йоккха торгаш йолаш а «Электроинструмент» завод, трикотажни фабрика, СурхотIаьски ЖIайрахъарен юкъера школаш.

Маскеш шу да «Экажевский» совхоза комсомольски организаце леттIа болх ца бу, хIаьта цу организаце секретарь договорех болх бе вахав. Комсомоле хьаэца йиш йолча 100 сагах цхьаккха а хьанийцавац.

Шин шера дегIа ца йоагIаш латт промкомбината комсомольски организаци а.

ВЛКСМ райкомо, юкхьанарча комсомольски организацешна дикка тоабе беза шоай организаторски политически болх, хIара комсомолца, кагирхочун политически сакхетам лакхбергболча достане бе беза из, лакхбо беза шоашкарча балха участка боле комсомольцай бехктохдам, уж дукхагIа юкъейоза беза кхоачамбоацараш дIадахара.

А. МИТРОФАНОВ,
ВЛКСМ Нохч - ГIалгIай обкома секретарь.

Дика хаамаш

В. И. Ленина цIерагIча инструменталаши заводе хьинна дIа... тарадара я барх1 бетта план ... дукха ... кхоачаш а ... 15-ча сентябра ... ах шера задане кхоачашъяь. Тарасова Алла ... керте латтача ... колектива.

Иштта дика къахьегам ба Кузьмин Алексей Сергеевичи Афанасьев Алексей Алексеевичи керте латтача устройство технологаш. 31 августа деналх бетта шоллагIча декъа чоткаш Iехадаьлата продукци арахецам ба уж.

В. ФОМЕНКО,
тха штатале йоаца корр.

◆

Къахьегама чIоагIа ... мар айдесна къахьег укх шера СССР 50 шу хиара ... Грозненски химически комбината болхлоша. Товарни продукци арахецарех из мальхала яккхараш барх1 бетта план ханал ... кхоачашъяьй цар.

Уж толамаш доахача хьинаре къахьегарца белгалъяьнна а Дронкин Владимир Михайловича кулгалдеча спирт арахецача цеха коллектив. Августа задане соагIа арахийцад 3860 тонн спирт. Иштта дика къахьегам ба Нырков Валентин Иванович керте латтача фенол арахецача цеха химикаш. Цар сентябра календарагIа арахийцад 1800 тонн соагIа тIехдина фенол.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

■

Октябрьски буруш тохара балхий управлене бурувлеттача бригадашта юкъе укх шера хьалхалатташ я коммунист, буровой мастер Буров Александр Михайлович керте латта бригада. Июль бетта денз шера план кхоачаш а яь пятилетка тIеххьарча шера чотах къахьегаш я из. Шера планагIа тоха дезаш дар 3 эзар метр буруш мара доацачиш духьхьала ворх1 бетта цо тохар хилар 3262 метр буруш. Август бетта задане а ханал ворх1 ди хьалха кхоачашйир цо.

Химически реагенташ, электроэнерги, утяжелитель, кхыйола материалаш кхоарах, буруш тохарга дIабоьда мах лохбарах укх шера цар кхоадьад пачхальакхен 200 эзар соагIа сом.

Иштта къахьегача бригадана «Грознефть» объединене бригадашта юкъе кхоалагIа моттиг хьоажаьй. Белгалбаьнна дика къахьегам ба шига бурувлеттар П. Анурин, бурувлеттарий гIоновчаш В. Гнатов, Г. Варганов, кхыбараш.

Г. ЛУКЬЯНОВ.

ЭСТОНСКИ ССР. Ленина орден лелаю Ленина цIерагIа совхоз республике хьалха латта боалам ба. Укхаза дика дегIаух ялаташ кхедарии хьайбаш леладарех. Укх шера совхоза болхлоша керай духк доахаре ... шера план кхоачашъеш хIара гектара тIара 35 центнер ялат дуьцен. Иштта укхаза Iаьнаьйцергха 2600 тонн ча, 7 эзар тонн сенаж, 6 ... тонн силос — кхайбашта Iаьна дола Iа даккхал довзар.

Совхоза кхайна Эстони йоккхагIчарех йола мелиоративни системи. Укх шера укхаза муцхалькхад 700 соагIа гектар лаьтта. Эргалькхача латтан тIа кхиад ялатий, картола лакха хьуаьмаш.

Нийсса лостам тел боахаме ерзача социалистически эхь партийни профсоюзни организацеша.

СУРТА ТIА: республика йоаккхагIчарех йола мелиоративни система.

ТАСС фотохроника.

ДАИ ВОИ—МЕХАНИЗАТОРАШ

Ялх шу хьалха Т-4 маркех йола кехий йиь трактор еш Сунженски района XX партсъезда цIерагIча совхозе.

Царех цаI Кадыко Владимир Семеновича елар. ЙоагIаш а ... техника дика йоазаш а дукхача хана дека къахпала къахьегаш хьаьоагIаш а вар Владимиро Семенович.

Царех кхо трактор хIанз еха яьнай, хIаьта Кадыкова енна хIанз а болх беш я.

Цушца хIанз гурахьа ювча культурашта лаьтта кийчдеш 7—8 гектар лаьтта оах Владимир Семеновича, норма 4,2 гектар йолаш. Iуйренна ялх сахьат даьлча дIаболабу цо шийна болх, хIаьта бийсан шиь с кхоъ сахьат даьлча мара соцац трактор. Иштта болх бу къаьнача тракторо!

— МоллагIа цо санна, са трактор йолаш а моттигаш кийсу. Цхьаболх дезаш пайда хьа мара хилац. Бахьан фуд? ХIара шера шийа ханнахьа техуход ю аз. Кхезеш-дукха таьла йоласна оттхаи из йохарга а аз хьежаш шийа ханнахьа тоаю, е хуаш, — йоах Владимир Семеновича.

Болх дIаболабалехьа тракторе узлаша мишта болх бу тоах. Тормозашта, скоростан хушцача рычагашта, кхыйолча системашта моа дика регулировка яьй хьож. Эшача хана машина дьалта хьокх, автол чулотт, кхьадаро ду. Трактор боькъонна кийча хиларах тиъшача мара боах дIаболабац цо.

Из овлал шоаткъен иттлагIча шерашка Советски Эскаре гIулакх а даь дIавоттIаьи а Казахстане эри даьда лаьтташ кадерзанде вахача хана Iомайир Владимир Семеновича.

— ЙоагIача нормагIа трактор болх бе беза ха чакхьинна алаелха, во а са агрегат, из тиша кьижк телача дIа ца елча пайдана яц, оалаш механизаторш кийсу. Сона хетачох, во трактор воца механизаторга мара дилац. — йоах Владимир Семеновича. — Масала, трактор йоккхайц цол дуаг тохьи цхьаволна механизаторо. Болх беча хана халдарза трактора моторо миштта «садоах» лазуагI аь. Болх беча мотора оаз хувцалларах хов сона малагIча узеле малагIа оттхал телха йоласний. ХIаьта из цу сахьате тоа а ю. Цудухьа хIанз а «дийна» я са трактор.

Шийа дас хероцча хьехаргашна новкъа ваха дахьаI ад Владимир Семеновичa воIа Владимир а. Да санна, техника езаш, из мамотта дIахаьIа Iомае гIерташ ва воI а.

Дукха ха йолащаш укх тайпана сурт бIаргадайо сона.

Владимир Семеновичах кхета безаи болаш лаьтта оахача кхай тIа наказар со. КIезига тIехьавенар. Со хьакхачалехьа ите-пхийтта минут хьалха шийна метта лаьтта аха воI а вита цхьан гIулакха бригаде вахавар Владимир Семенович.

Делкьа ха яр. Механизаторашта кхача а баьхаш машин хьакхачар кхай тIа. Кхай йисте тракторашт дIа а оттаяь хIама къа баьхар механизатораш. ХIама кхьалла баьча цхьабахьи гIаьле оза Iохайшар, вошаш Iийне баьшцача бай тIа садаIа Iобайшар. ХIаьта Володя хIанз йиачул тIехьагIа йиса мальх гIорвига чу а елла елла трактор а лотаяь лаьтта аха воладелар.

Кхыбола механизатораш тIаьхьа ваьн, саIа балалехьа лаьтта оахаш шийа участкагIа кхоаза го тессар цо.

Из сурт хIанз дагадехар сона.

Цхьа Владимир Семеновичa кхайн эла деш:

— Хаддаза лаьтта оахаш вахера лаьрхIача укъеста-тIехьо сахьат доакх Iа. КIаьалцаш хьо? — аьнна хаьттар аз.

— ВоIаша цхьана болх бу аз. Цо болх беча хана аз садоIа. ТIаккха хушалу. ХIаьта а чIоагIа кIадалу. Цхьабакъда, хушаргбола хьувкъам хIанз аз беча балхах тийша хургхилар кхетадача кIаьвала цу сахьате дIадоал. Гурахьа юв культураш дIае лаьтта кийчдеш болхача механизаторех хIарене кхетаде деза, хIанз шоаш бахча тIа пайда ца эцаш йоаль минут доадаьча килограмм ялта ниайсса кургйолге, — аьнна шод дехар Владимир Семеновичa.

Чуэаргбола хьувкъам ше беча балхах тийша болга кхетадеш хиларо новкъостал ду ечi долча механизатора шийа балха нормаш дукха тIехьхоачашъе. Иштта болх бу механизатораш — даси воIи.

Ш. КАГИРОВ.

ЛАЬТТА ОАХАШ ВА

«Загорский» совхоза тракториcташа гурахьа ялат дIаде лаьтта кийчдеча яйтта къахьегама мотало а йоаккхаш дIаводаьрь гIулакх, хIар а лоаммаш техникага майотта дукхагIа болх байт цар, хIаьта оахам дика ду.

ХIара дийна лаьтта оахаш барх1 трактор я бригаде. Къаьстта дика къахьег тракториcташа Кодзоев Хьамидек Оздоев Iийсаси. Норма 4,6 гектар йолча сменагIа 7,5—8 гектар оахам ду царех хIаране. Царел дукха тIехьависац къона механизатор Аушев Iумар а. СменагIа 6,5 гектар лаьтта оах цо.

Гурахьа ялат дIаде лаьтта кийчдара дош бригада собрание дийца а дийца хоадам йолаш мероприятеш белгалйир оаза. Дикдиг лаьтта групповой методах аха лаьрхIад. Тракторо хулийтаргйа гурахьа дуъ ялат бIарччача участкаш тIа цхьан хана дIаде. ХIаьта групповой методах лаьтта оахаш хилча е ялат дIадуша хилча хIара механизатора шийна доаре де йиш яц, хIанз аьнча из ерригача групна юкъера гIулакх да.

600 гектар соагIа лаьтта лоацдача хана аьха данний тхо. Из тхр аха дезачох аханел дукхагIа да.

М.-Г. БЕКОВ,
«Назрановский» совхоза бригадир.

БОЛХ ТОАБАРА НАЬКЪАШ ЛЕХ

ИйсалагIча пятилетка даьлагIча, кхоалагIа шера план тIанийца социалистически декхараш толамца кхоачаш а деш «Малгобекнефть» НГДУ кхоалагIча районни инженерно-технологически служба мехкдаьттахоша тIагIертта - къовсам лоаттабу станокашка качалкашка хаддаза боля бахьане. ХIанз Iеи замалахьа болх бара ерригa оборудовани инийцеш ба уж. Из чIоагIа халан чоалханеш болх ба. Ремонт е езаш я коллектораш, задвижкаш, йоалхьа езаш я нефтепроводаш, водопроводаш. Тха цхьан бригаде даь Iеш даш уж балхаш, ерригача РИТС-е сихдешна деш да.

Цхьабакъда, тхона дукха йоакхаш кийсу цу балха тIа, из дувзадена да транспорт, кхьуи материалаш, болхлой ца тоьаш хиларца.

Тха районни инженерно-технологически служба коллектив социалистически декхараш тIанийцадар шера планал соагIа 800 тонн мехкдаьтта даккха. Мишта кхоачашду уж? Ворх1 бетта план 101,3 процент кхоачаш а еш, планал соагIа даьккхад 2 эзар соагIа тонн «Iаьржа дошув». ЦхьоагIеш шоллагIеш РИТС-ий коллективашца социалистически эхь лелаю оаха. Цу эхье даьхача толамашта итогаш яьчул тIехьагIа хьалхара моттиг а хьожаеш «Малгобекнефть» НГДУ карара кера тела Ше бIараххи 50 сом премии елар тхона. Кхыча РИТС-на социалистически эхь лелаьь на Iеш тха служба мехкдаьттахоша шоашта юкъе а лелаю социалистически эхь. Бригадашта юкъе лерзача социалистически эхь хIара бетта итогаш ю тIанийца социалистически декхараш миштта кхоачашду хьожаш. Хьалхара моттиг яьккхараш бовзийташ «Молния» яха листокаш арахец, цар опыт йовзийташ, къахьегама толамаш дувцаш боалхлой юкъара собранеш ю. ТIанийца социалистически декхараш кхоачашдара керда резерваш лех хIара бригада, смена болхлоша.

Тха районни инженерно-технологически служба коллектив ийхха бувзам лелабу скважинашта капитальни ремонт еча цеха болхлошца. Цар дукха новкъостал ду тхона нефтепроводаш хувшаш, задвижкашта, фонтанни аппаратурана ремонт еш. Ер шу юладелча денз 200 геолого-технически мероприяти чакхъяьккхай оаха, капитальни ремонт яь 30 скважина, из бахьан долаш тIаккхийттад эзар тонн мехкдаьтта. Скважинашкара дукхагIдолча хьакъе дьаухар хийдолча хьоацашка, мехкдаьтта кIезиглуш латтача хана тхона йоккха резерв а я. Геолого-технически мероприятеш чакхйоахача белгалбаьнна дика къахьегаш ба операторш В. Г. Безуглов, В. Н. Митрофанов, В. П. Бахонкин, Д. Т. Мержоев, Н. Г. Безуглов, слесарь В. Иванов, кхы дукхха бараш а. МоллагIа шоашта тIабилла болх тIехдика кхоачашбу цар.

Технически прогресс ера, производства эффективность лакхъяра, къахьегам Iалман ларда тIа вIашагIехьбаккхара, дикагIйола опыт шерагIа йоаржаяра, творчески, балха дукхагIа рационализаторашт изобретателашт кхьевзара службай, цехий участкай коллективаш оарцагIйоех социалистически эхь керте латтача партийни организаци, коммунисташ. Цар чIоагIа къовсам лоаттабу мамотта дукхагIа къаьнача фонда скважинех пайда эцара.

Цул соагIа оаха дукха новкъостал ду юрта боахама шефал деча организацешта. Оаха тхоай низаца капитальни ремонт йир Вознесенкерта столовена. «Ингушский» совхозе бола беш хурба беррига мехкдаьттахой. ХIанза а дIайийкъай хьажкIаш чуэца оай участкаш, цу гIулакха бехктоккхаме бола нах белгалбаьхаб.

Станокех-качалкех биза пайда а эцаш шера план тIанийца социалистически декхараш дикка тIехкхоачашдергхиларах дог тийша ба тха мехкдаьттахой.

С. ЦЕЧОЕВ,
«Малгобекнефть» НГДУ кхоалагIча РИТС-а мехкдаьтта доаха мастер.

Укх шера плана тIанийца социалистически декхараш хаьнал хьалха кхоачашдера шерра социалистически эхь йоаржаьяй «Октябрьнефть» НГДУ кхоалагIча районни инженерно-технологически служба мехкдаьтта доахача сменаша, бригадаша. Яхьо кердача къахьегама толамашка кхуьал уж. Мехкдаьтта декхара ворх1 бетта план 101,5 процент кхоачашъяьй цар. ПланагIа дахьхIачух соагIа даьккхад 305 тонн «Iаьржа дошув».

Уж къахьегама толамаш доахача къаьстта дика болх барна белгалбаьнна ба мехкдаьтта доаха оператор Абаев Шамсуди, монтажни бригада кулгалхо, коммунист Осьмин Василий Иванович, кхыбараш. Дани технологически режим нийса а лелаеш дикка тIеххоачашъе цар шоай сменин нормаш.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аьттехьа) инженер-технолог А. Даниялханов, мехкдаьтта доаха оператор Ш. Абаев, монтажни бригада кулгалхо В. Осьмин.

А. КЫЧИКОВА сурт.

ЭКОНОМИЧЕСКИ БУВЗАМАШ ЧIОАГIЛУШ ДОАГIА

Къоначa къамий пачхьалкхенашта тIехьаленна дукха социальни проблемаш витад колониализмо. Царея дукхагIйолча пачхьалкхений экономика цхьан метте латт. ООН-а даннеегIа, 800 миллион соагIа саг къе вех Азе, Африке, Латински Америке, цар кхеа я кер биззалца хьалаеа хIама ца хилар, бе болх ца хилар, юкъоаккхаш бола къахьегам.

Неоколониализма массаза а лелаяь маькара формаш йолаш империализмо «кхоалагIча дуненъ» мехкий къамаи экономикаш дегIаухилга юъсонаца гIерташ. ДукхагIйола къона пачхьалкхенаш хIанз а дунен капиталистически рынках тийша я. Цу гIулакхо империалистически монополешка йиш ду лийт торговля барт вIашагIболлача хаден экономически технически новкъостал деча ханеш уж шоай доаьла оттадеш доца хьелаш царна кечдеша. ДегIаухаче мехкашца эквиваленти доаца хувцамаш цар бахьан долаш доккхий пайдаш дуъ малхбузехьарча корпорацешта: шера 14—15 миллиард доллар.

Чуйоалла латт... неоколониализма ... Цу маIан фуд, аьлча: дегIаухаче мехкашта мукъа лаи керттера коклоненташ США, Малхбузехьарча Европе е Япони а. Йолаш йолча технологически алапда къаьст-къаьста новкъоц деладе мара. Цу гIулакхо империалистически монополешна йиш кулийт къоначa пачхьалкхений боахаме лазара тIехьожам йоаттабе, уж шоашт ахьиар оттаргвоа къал тIа лелаe.

СССР-а хьалхара социалистически пачхьалкхашта хоадаргболаш дуъ а да неоколониализма когаш гIулакхийнита, кортамукъа даьннача халкъашта тIа-тIа доккхагIа новкъостал ду цар боахам дегIабоалабара, социальни проблемаш къоастаяра. Къоначa пачхьалкхенашта къаьстта дика хоуш доархIамел да Советски Союза — йоккхагIйолча социалистически индустриальни, держава — новкъостал.

ХIанз СССР-о доттаргIаш ду 70 соагIча дегIаухача мехкаца, хIаьта царех дукхачарчера торговли вIаьхьача ханна соглашеней лараз тIа лелаеш а я. Торговли дегIакхувзара чIоагIа база Iалашъю цу тайпарча соглашенеша, хIанз аьлча цар йиш кулийт карарча мехтел, тIехьа-гIайоагIача ханна экономика дегIакхувзара программай кьаштам тер калае. Кхы кIезигагIча доарахIамe дац цу соглашенеша къоначa пачхьалкхений экономика кхы аьгI ца йоллийташ лоттаярна дунен капиталистически рынка конъюнктуро бокъонца чIоагIбенна алапза йолча цар экономикана бездола Iотокъаи мел бол а байнбеш хиар а.

Къоначa пачхьалкхенашцара вай мехка экономически бувзамаш шерра-шера дукхагIа чIоагIлу. Масала, товарооборота объем укх тIеххьарча 12 шера 4,3-зза хIана еннаш оьна лакхъенний. Кхы кIезигагIча доархIаме бац цу товарооборота лоаттам а. ДегIаухача мехкашка доаз советски экспорта доакхагIдоза дакъа производственни гIулакхашта лаьрхIа товараш да. Цу 12 шера ду мехкашка экспорте ухийта машинаши оборудовани 5,8-зза дукхагIа хиннай. Белгалдаккха доагIа, вай экспорте ухийтача машинекаи оборудованехи очдо дакъа СССР-о новкъостал а деш хьалъеш йолча комплексни предприятешта теларашна дIалоэцаш халар. Советски Союзо доккха новкъостал ду дегIаухача мехкашка хIанзара индустри хьаьра, экономически уж капиталистически дуненах тийша ца хулга Iалашдара.

ДегIаухача мехкашцара цар традиционни экспорта товараш кхихьа Iац вай. Вай импорта юкъе гIа-гIа йоккхагIа моттиг дIалоац цу мехкий къамаш промышленносто хьаьча хIамаба. Къоначa пачхьалкхений экономика айере дика стимул я из. Цо новкъостал ду цар моноккультурни боахамаш дукха доакъош дола боахам бара процессана.

СССР-о тIа-тIа дукхагIеш масса оагIорахьарен леладу дегIаухача мехкашца шийа экономически Iалма-технически гIулакхаш. Азе, Африка, Латински Америка 45 къоначa пачхьалкхено пайда эц царна промышленноста, юрта боахаме, социальни культурни гIулакхашта лаьрхIа 870 объект хьалъечеи шеръечеи новкъостал деча Советски Союза гIулакхех. Царех 450 гарта объект хIанзале цхьаьнь а яьна, болх бе йолалийтай.

Юда а Iалнамзе доархIаме тенденци а гучаьодлаш: Советски Союзо дезд дола новкъостал къамаш экономика доархIамегIа дола доакъош къоначa пачхьалкхенашка хьадарш дегIадоаладарах тIадерзадаь ха. СССР-о «кхоалагIча дунен» мехкех болча шийа партнерашца яьча соглашенеш тIа белгалдаьча ахчах 90 процент хьллал дар материальни производства прогрессивна доакъаш дегIадоаладарга дохийт. Эттара хьалха еза-йоккхача промышленностагеи энергетикагеи. Советски Союзо новкъостал даь АРЕ йоккхеи шийа тайпарен Асуански гидроузел, Бхилаен Бокарон (Инди), Исфагане (Иран) металлургически заводаш, дукха кхыраш хьадьир савна дола чоалхане декхараш кхоачашдеча. Шу тайпара, этара кердагIчарех йола предприятеш хьаьъяра хилиза дарг мел доаша хIама да вай техкага: индустриальни низ, технически культура, специалистий квалифицировани кадраш. Советски нахд хьадьараши хьалхдьараши гешаме, дика кьадаьи хьалдаьа да.

ДегIаухача мехкашцера шийа экономически бувзамаш чIоагIгIен дIаккхача тIанеш хилийта гIерт Советски Союз. Дукхьал из лаьрхIа яр из цхьача леладу экономически технически гIулакхаш дегIадоаладара хьакъехьа Иранацe хаьча договоре кIад цо шийа кулг оттадеча хана. 15 шера лаьрхIа 1972 шера даьд из договор. 1973 шера ноябре, КПСС ЦК Генеральни секретарь Л. И. Брежнев Инде ваха волча хана, 15 шера советско-индийски экономико-торгови соглашени йир. Цо керда этап хьаела шин мехка юкъе цхьана экономически гIулакхаш леладара, товарооборот дегIакхувзара даькъе.

Теркаллерга вай, СССР-ан Инденех юкъе цхьана леладу экономически гIулакхаш кIоаргдуш латтийта. Хувцаш товараш дIа-юха теларта, цхьана промышленни предприятей хьаьъяргара дIахо а даьнна хIанз цхьана планировани ярта дIахьхьачад уж. Индира Ганде правительства бокъо доархIам бу промышленносте пачхьалкхен сектор дегIайоалаяра, пудухьа планировани низ бола ха доарх1 ца къамаи экономика доархIамегIара доакъош чIоагIдара.

Укх шера июле официальни доттагIела визитаца Сомалийски Демократически Республике вахха хилар СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель Н. В. Подгорный. Цу хава аулгаш яздир СССР-ан СДР-енца юкъерча доттагIалеи цхьана леладеча гIулакхийн хьакъехьарча договора. Переговораш йолча хана сомалийски оагIоно Советски Союза баркал аьлар СДР къамаи экономика дегIайоалаеча, къамаи кадраш кийчъеча, оборони низ чIоагIбеча новкъостал дарех. Шиннe а оагIоно белгалдаьккхар, цхьана леладу советски-сомалийски экономически технически гIулакхаш дIахо дегIакхувларо СДР экономикера къамаи боахама пачхьалкхен сектор чIоагIъяран хьалха тIадаьттача колониальни довлах юхедисараш дIададаран новкъостал деригхилар.

ДегIаухача [redacted]

СССР-о деш дола новкъостал бокъонна доттагIал тIехьа, шийна болча аьттон духьа доаццаш да. Империалистически державаша санне кхыча къамий чотах ше хьальакхха гIерташ яц Советски Союз. Цо леладераш пролетарски интернационализма принципаш, къоначa къамий пачхьалкхенашта уж экономически социальни дегIадехара мамотта дукхагIа новкъостал дера уйлаш я.

ДегIаухача мехкаша СССР-о леладу экономически гIулакхаш кортамукъа даьнначa халкъашна экономически социальни прогресс бахьан долаш лоаттабеча къовсаме доархIаме фактор а дикна дIаэттад. Цар дIаьхьоккхай дегIаухача мехкашца леладеча экономически бувзамий даькъера империалистически монополи, кортамукъа даьннача мехкашта торо ду цар боахамаш чулоадеш Iаткъача дунен капиталистически боахама законашта доаьун оттаде а шоай арахьарча экономически бувзамех къамаи экономика хьаьъяра низ бола инструмент е а.

Вячеслав СМИРНОВ,
экономически Iилмай кандидат.

(АПН).

Халкъа тІахьожам

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ХАЛКЪА

ТІАХЬОЖАМА КОМИТЕТЕ

БЕХКЕБАРАШТА ДЕ ДОАГІАР ДАЬД

Нохч-ГІалгІай АССР халкъа тІахьожама комитете хьачуваьна заявленеш теххача гучадаьлар Грозненски районе № 1 йолча шурий совхозе 800 бежана ягь помещенеш яйсте а ялалаьа, дукха данза дисa хІамаш а долаш пачхьалкхан комиссе (председатель — совхозий республикански производственни объединене начальника заместитель Затон) эксплуатаце хьайца хилар. Цунца цу комиссе толлалир я хьина гІишлош хьацара хьакъаьна СССР Министрий Совете соцам тІа Фтаьл порядок. Пачхьалкхан комиссо из комплекс 1974 шера 1 январе актагІа эксплуатаце хьайца пачхьалкхан отчётносте юкъаяьккхийтар. ХІаьта иза бахьан долаш гІишлонхошта, заказчика, проектни организацена заногІа йоацаш 25,3 эзар сом премиш елар.

Халкъа тІахьожама комитето теххача гучадаьлар цу комплексе да деза гІишлонмонтажни балхаш 1974 шера 27 июне а йистедалаза хилар.

Масала, №№ 1, 2, 3 йолча коровникашка гидросмыва каналашна йиза дІаоттальцар щитойн затворош а царна тІеоттаеш йола чона решеткаш а. Шурий блокашта электровыключателаш оттаьйцар, йІовхал лоаттаеча системах дІаеттадар радиатораш. № 3 йолча коровнике оттаьйцар дІа-хьа яетта наІарш. Коровника изоляторех вентиляциенни насосех здамешта гонаьа асфальт биллабеццар. Доакан дахкача помещене бетонех йилла 120 квадратни метр кІийла во ярех юзайнлла езаш хилар. Комплекса котельнен канализационни насосех автоматика, № 2 йолча фекальни насосне электродвигатель оттаьйцар, силос лоттаеча моттига пенашта юкъе битум хьийтаяцар, котельна газ йиллаяцар.

Совхозий республикански производственни объединене УКС-он № 1 йолча шурий совхоза дирекцен геттара ледара техническ тІахьожам лоаттабаьб гІишлон-монтажни балхашта. Кирпичний пенеш во а шаьр це деш а деттад, сантехнически трубопроводаш цхьаццайолча моттигашка кронштейнаш чІоагІьйннар. Сантехнически плитуса оттаяза яь, [illegible] жалюзени яьцар.

ГІишлон конструкцаш дукхаенакьа юкъараьи проекта тІа доаца балхаш дерех комплекс хьалъеча юкъе сметин хьахийцача ахчах 95 эзар сом дукхагІа дІадаьийтар.

1974 шера 19 июне Госбанко контрольни бустам бьоккхача гучадьлар 15,8 эзар сом мах бола балхаш дайь доацаше а дайд вьна хадаь хилар.

Из хьейбашта еш йола комплекс бахьтоккама гІулакх ца хеташ пачхьалкхан комиссе эксплуатаце хьаэцар бахьан долаш, ьа эксплуатаце хьаэцарах йолча пачхьалкхен акта тІа йулгаш а ядаь, комплекс ь йистеяккхара дІало да деза балхаш ца деш тесса дитар генеральни подрядчика — ПМК-921-он цуи Хоз УКС-он йулгалохь. Комплекс хьалъеча данза диса деррига балхаш укх гергга хана йистедоаккхаргдолуш, «Чечингсельстрой» треста кертерча инженера М. Г. Сати-Адиева, ПМК-921 начальника дехкараш кхоачашдеча З. Хакимова, совхозий республикански производственни объединене начальника заместителаша Ф. Я. Затонай, Ю. В. Мирошниченкой, совхозий республикански производственни объединене Хоз УКС воккхагІвоача инженера М. П. Еркина, № 1 йолча шурий совхоза керттерча инженера С. И. Ведовозова дехне дош тенкеи деш хьатІеийцар республика халкъа тІахьожама комитето.

Комплекс яь йистеяккхара «Чечингсельстрой» трестон ПМК-ех мел хиа боллой бехийтаргбоалш, механизмаши гІишлой материалаши лургболаш, субподрядни организацеш бокк болга Іалашдергдолаш, хІаьта заказчико комплекс сихагІа йистеяккхарь мел эша хьалаш хулийтаргдолаш гІулакх дир.

Грозненски районе № 1 йолча шурий совхозе 800 бежана ласхІа йола гІишло ягь йисте а ялалаьа эксплуатаце хьаэцарах, гІишлош хьалъяра нормаши правилаши техкарах цу тІа гІолла СССР Министрий Совета 1966 шера 22 январе бол соцам пачхьалкхен комиссе бохаберах выговор хьй совхозий республикански производственни объединене начальника заместителашта Ф. Я. Затонана, Ю. В. Мирошниченкона. Иштта из гІишло хьалъеча ца деш балхаш дитарах, бран ярех, заногІа йоацаш 5,8 эзар сом премеш елерах выговор хьй «Чечингсельстрой» треста ПМК-921 хьалхе вийнача начальника, хІана «Чечингушенное производственно-совхозни объединене начальника заместитель волча М. С. Висаитовна.

ЗаногІа йоацаш премеш ялар пачхьалкхена дайь эз цхьадолча дахкьо юкъаметтоттадаь лерІаш М. С. Висаитова шина бетта-доагІа алапи (440 сом) кІаз соцамаш оттадеьд.

№ 1 йолча шурий совхозе из гІишло лалхаш заногІа доацаш премеш дала бехке болча беррагача гІулакхдаьнна хьадакхо декхарийла бир «Чечингсельстрой» тресте (Арсанукаев), ПМК-921 (Хакимов), совхозий республикански производственни объединене (Зеегаев), «Грозпромсельстрой» института (Салтаманов) йулгалхой.

Совхозий республикански производственни объединене Хоз УКС начальник Шамилев цун заместитель Р. М. Бараев из гІишло йистеяьннарг лаьцна эксплуатаце хьаэцаш пачхьалкхен комиссе акта тІа куйгаш яздерах бехке бера деш уж шоаш тІа а болаш республика халкъа тІахьожама комитета оргІанерча заседана дувца оттадеьд.

Из гІишло эксплуатаце хьаэцаш пачхьалкхен комиссе членаш цхьана республиканска санэпидстанцех Нохч-ГІалгІай АССР МВД УПО отдалан [illegible] оза оттабир.

ЦАР БІАРГ МАССАНАХЬА КХОАЧ

Назрановски района «Октябра 40 шу» яхача совхозе бахама кхичаш латт хьежкІаш. ТІатІеротта къахьайгад болхлоша уж дика хьуркъаяра. ХІара гектара тІера 30 центнер хьажкІа лаьрхІа хьажкІаш яха декхар тІаийцадар цар. Бакъда цоай тоголашка а хьежа, кхы а дукхагІа хьажкІаш яха лаьркІад, совхоза къахьегамхоша. ХІаьта хьалха даттача, йоккха опыт йолча Даурбеков Яхьяа Гелисханов Юсапи кулгалдеча звенонша гектара тІера 50 центнер хьажкІаш яда доаш деннад. Ялат чуйицар мара дац. Цукух къаьсте теркам тІабалийта беза цу гІулакха.

Ка бола ялат чуэа долалде хьалха йоакха заседани йир совхоза халкъа тІахьожама группас (председатель Варзиев Бетыр). Группа членаша совхоза цІи хелача звеньевоіс Даурбеков Яхьяс, комсомольски организацена секретаря Дудаьров ІалИхана, керттерча агронома Цечоев Салмана, кхычар дийцар ялат чуэцача хана из лорадара а дика балхаш дергІа дайтора а де дезараш.

Иштта дІаболабир шиі болх халкъа тІахьожама группе. Кхашка, хьатташка, ялькъешка посташ оттайир.

Халкъа тІахьожама группас рейдаш йир ка бола ялат чуэцача, мукъадаьнна лаьтта оалача, доакъар ІалашдеІа. Совхоза цхьоалагІча отделене йаьтта оалаши доакъар кийча доаш дош дола балхаш во деш хилар гучадаьккхар халкъа тІахьожамхоша. Кхашкара ча а хьекха йол а шиі хамнахьа вІашкатеха оргІаш даизар...

Из дош парткоме дувца оттадир халкъа тІахьожамхой группе инициативагІа. Цу балха тІа дала кхоачамбоацараш айнца а дийла, уж дІадахара де доаг гІулакхаш балхадир, шоай балха тІа гІалатна дувцайтар каха цІена бакъ бир.

[illegible] дика а шиі ханнахьа а кийчду ялат дІадера. Ча тІера дІадьйлхе, мукъадоах яхаш.

ХІанзле а 2 эзар гектар гаргга лаьтта ахад цунах зеба 1400 гектар а оалаш.

Халкъа тІахьожамхой группас дика кийчо яй хІаьа хьажкІаш чуэцара балхашка хьажара.

Ю. ЮСУПОВ.

СУРТА ТІА: хьажкІаш чуэцача де доаа гІулакхаш дувцаш ба совхоза халкъа тІахьожамхой группа членаш (аьрдехьара аьттехьа) Гелисханов Юсап, Цечоев Салман, Дударов ІалИхан.

И. ПЛИЕВА сурт.

ДИЗЗА ДАКЪА ЛОАЦАРГДА

ТІехьа хьайоала культураш чуэцара а уж ца йойташ лорадара а фу дехь хІаьи фу ку районе халкъа тІахьожамхоша?

Ялат чуэцаш оррагача дика да дезараш кийча а дийла, чІоагІдаьй халкъа тІахьожама районе комитето. Уж дувцаш собранеш шиі совхозашка, юрбоахама а транспортие а организацешка, къоастадаьд боахамий халкъа тІахьожамхой группашна де дезараш.

Халкъа тІахьожа керттерча группаша оррагача участие халкъа тІахьожамхой оттабаьб. Ялат чуэцачех доаккхар кийчдолча балхашна хьожаш районе да 306 халкъа тІахьожамхо, царех советашка 305 а дьаьд. Ялат чуэцача оргагаша, хьоьа лелаеча тараша тІа деча балхашна, ялат дІакхухьача машенашка тьама оттабаьб дикагІбола новкъостий. Цу. беккхоккхамерча моттигашка кхи тІа а вІашагІкхет халкъа тІахьожамхой посташ.

Совхоза хІара отделене цуи шиі болча халкъа тІахьожамхоел совгІа тІачІоагІбаь керттерча группа 2—3 вокал ва. Масала, «Назрановский» совхозе Хамагульгов ІалИхан, Абиев Махьмад-Башир, Льянов Руслан, «Октябра 40 шу» яхача совхозе Барханоев Батыр, Даурбеков Яхьья, Дударов ІалИхан, «Экажевский» совхозе Беков ІалдалКъьылар, Евлоев Іаббас, Гагиев Исраил, кхыбараш.

Бакъда тха балха тІехь керрига а дика де дьа кийса курецацар. Кхоачамбоацараш а гІалаташ а да.

Ка бола ялат дийрхІа махиллара хьункъаезар—юкъера лаьрхІача гектара тІара 12 центнер мара ялаэар. Иштта эттача хьале халкъа тІахьожамхой декхар кхы а бехктохамагІа хиина дІаэттар — иштта а кІезига дола ялат чІоагІа лораде дезар.

Ялат дизза чуэцара ахархошта масе а оагІораха гІо де дезар. Халкъа тІахьожамхоша бола дика бахча ялат дукхагІа дьалар. Масала, «Назрановский» совхозе эзар совгІа йолча гектарах хІаране тІара юкъера лаьрхІача 21 центнер ка бола ялат дьалар. ХІаьта цхьайолча участкаш тІара кхы а дукхагІа — 25—26 центнер. Шиі деррига лаьттан тІара юкъера лаьрхІача гектара тІара совхоз-техникуме 40,5 центнер ка бола ялат даьхар. ХІанзе де пачхьалкхена ялат доахара хьалха хьалха кхоачашъяьд.

ГІулакхаш вогІа да «Октябра 40 шу» яхача совхозе. Ялат [illegible] «ДоагІа тІахьожам оттабаь бале а, доаца хІана чуэца дез дІаэхьачадар.

Из дика дуи ца ка бола ялат чуэйца [illegible] ца оахара хьавхеча а. Цига дІаргаш хьатІадаьд. Из де ялат цІека чу ца миар. Из новкъостта берташ да «Экажевский» совхоза гурелаш дІобайнаш хиначча кхашка. Ка болаялат цІина чу ца валаш дисс дикад моттигаш а «Октябра 40 шу» яхача а «Назрановский» а совхозашка.

Отделенаш кулгалхошеи совхоза дирекцеи шоай гІулакхаш ца дайтар бахьан долаш «Экажевский» совхоза СурхотІарча отделене 222 гектара тІара хьекха кІа хьал ца хІаш бетта лаьтта ялар. Из бахьан долаш хьатІа а даьйна дайра ялат. Цитарча халкъа тІахьожама группаца (председатель керттера экономист Мальсагов Даух, членаш механик Сапралиев Махьмад, кадрай инспектор Евлоев Іаббас) цхьана халкъа тІахьожама районни комитето выездной заседани йир цу деша хьакъехьа. Отделене управляющий У.-Г. Ауцев, агроном Б. Погоров, бригадир А. Курскиев цІенхаштта бехктокхаме оэа, совхоза директора Касиеаяна, керттерча агронома Шадыжева, керттерча инженера Гетагажева административни порядкагІа а материальни а бехк бе предложени оттайир. ХІанз уж бехктокхаме оэаш ба.

ЦІенхаштта гІалаташ дир кхыча боахамашка а ялат чуэцаза, транспортах, комбайнех, ялат цІендеча машинех пайда эцаза. Из дар, масала, «ІалрацовскиІ» совхоза ПхьаскъонгІ — Юртарча отделене (халкъа тІахьожамхой: слесарь Горчханов Султан, отделене бухгалтер Плиев Хьаджи-Мурад).

Нагахьа сана халкъа тІахьожамхой бонІ - боагІача моттигашка дІахьожабаь, болх беш хинабаларе уж лаххехьа дайша кхоачамбоацараш ца хила тарлургдар. Цу деша уйла а оза хІана. Уж гІалаташ дувлийта йиш яц тІехьа хьайоала культураш чуэцача хана.

Района боахамий хІанз чуэца езаш я 4075 гектар хьажкІаш, 3120 гектар ганараш, 625 гектар коартолаш.

Халкъа боахама планагІа пачхьалкхена 7 эзар тони хьажкІаш йочка еза цар. Цул совгІа, кхы тІа 6 эзар тони а йоцка еза. Цу тайппара, хьажкІаш боккхача доархІаме а ялат дохкара пачхьалкхен план кхоачашъяра дакъа.

Из декхар кхоачашдергіядарга дог доахийташ дика хиннай хьажкІаш. ПланагІа хІара гектара тІаца 27 центнер ялла езаш да, хІаьта тІаийца декхар 30 центнер я. ДукхагІйолча звеноша 40 центнер гаргга ялла лерхІ. Кхы а дукхагІа — 50 центнер йоаккхаргья йоат Даурбеков Яхьяи Гелисханов Юсапи керте латтача звеноша.

Района совхозий, транспортни организацей, ялат хьачуийдеча пунктий халкъа тІахьожамхой хІана эгара хьалхара декхар да тІехьа кхача культураш ца йойташ, лечкъа ца айташ, йиза чуэцара ахархошта новкъостал дар. Из кхоачашдара халкъа тІахьожама районни комитето де дезаш дола гІулакхаш къоастадаьд. Халкъа тІахьожамхой хІана хьожаш ба хьажкІаш, ганараш, коартолаш чуэцара техника мишта кийчъяьй, совхозашкеи цар отделенешкеи хьувкъаь чуэцара малагІа кийчо яьй. Района а республика а газетий болхлоша, «Комсомольски прожектора» юкъе халкъа лоацаращца цхьана рейдаш ю.

Ерригача участкашка халкъа тІахьожамхой бІарг кхоачарг болаш хІама дац.

БІаьсти дІайийна культураш дика чуэцара лораяран де дезараш дувцаш халкъа тІахьожамхой собранеш ю хІана совхозашка. Пятилетка дийлагІча шера заданеш кхоачашъяра юкъе шоашкара доагІа дакъа д лоацаш, халкъа тІахьожамхоша сийленца кхоачашдергда халкъа рузкъа лорадера деххар.

З. ДАУРБЕКОВ, халкъа тІахьожама Назрановски районни комитета председатель.

ХАЛКЪА РУЗКЪА ЛОРАДЕШ

«Производства резервех дикагІа пайда эцарахи халкъа боахаме рузкъа дукхагІа кходарахи», долча КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК письмога хьежжа де леза гІулакхаш хІара шера отта а деш, чІоагІлу МагІалбика района промышленноста предприятей, гІишлош еча, транспорта, бувзама, боахамий коллективаша.

Партийни организацешта, боахама кулгалхошта эгара а дикагІа новкъостал кулара цаІ да хан-ханнахьа халкъа боахама участкашка халкъа тІахьожамхой хьожаш хилари цар ю рейдаш.

Халкъа тІахьожамий инициативагІа 1973 шера Вознесенски газ чакхйоаккхача завода специалисташа оттабир производства резервех пайда дикагІа эцара а рузкъаи чІоагІагІа кхомбара а гІулакхаш. Царех ІаьлиЙ-Юртарех Хаян-Кертерех хьайоагІа газ хьачуэцилга эргадьякха тоадара чотах комбинированни установкай мощностие лакхбара боахама долла хьоаштаста Карабулакски производства комбинированни установкашка технически хий дІадахийтар, [illegible] дала мехи даьтта 0,32 процент кІезиглар, хІаьта газ — 0,89 процент, скважинашкара глубинни насосаш консульни кращца хувцар, кхыдараш.

Заводе материальни ресурсех дикагІа пайда эцийтара тІахьожам лоаттабара болх завода халкъа тІахьожама керттерча группас мишта вІаштІехьбаьккхаб хьежар ийс бетта баьча балха итогаш еш халкъа тІахьожама городской комитет. [illegible] группас. Ше оттадаь гІулакхаш кхоачашдейтара хаддаьза тІахьожам лоаттабаь хиннабар цо. Цу гІулакхо завода 314 эзар сомах пайда белар. Из бахьан долаш шера комбинированни установкашка хьачуэца мехкадаьтта 878 эзар тони хилар, йостабаьнах бензин 45,1 эзар тони дукхагІа дьаьхар, 7.273 кубометр хий, 426 эзар киловатт-сахьат электроэнерги, 47.284 эзар тони условни доагор, управленчески аппаратера 4 болхло мукъадалийтар.

Бакъда ишттал дика гІулакхаш карагІдаьцача завода халкъа тІахьожама керттерча группа балха тІа кхоачамбоацараш а дар. Цо мабоагІІара тІахьожам лоаттабаьбацар бедали материаладаши дІаяхийтара, формел вогІа йола остатокаш кІезигьяра, материальни рузкъа ца доагІача дІа ца даьхийтара. Цу группа баьча балха итогаш юкъаш заседани хийр халкъа тІахьожама городской комитете. Комитето завода керттера группех дирекции декхарийла йир производства резерваш гучаяха, царех дукхагІа пайда эца, рузкъах дукхагІа кхомбе, города МагІалбика бытови хьаштаста скъа газ лулта хьем боацаш чакхдакха, 1974 шера хьалхарча кварталл тІехьа ца доалийташ фабелашка йоага газ хьегульвер йола схема оттаь болх бе йоалийта а на газ компрессорни станце хьачутела йолае а.

Уж деррига гІулакхаш дизза кхоачашдаь.

Халкъа тІахьожама группаштен посташтен цар халкъа рузкъа лорадарах цуи кхомбара тІехьа лоаттабеча къовсаме новкъостал дара шера шозза балха итогаш ю, уж юш халкъа тІахьожама городской комитето, балха тІехь гучадаьнна дикадараш дІадовайт.

ДІадахача шера района промышленни, транспорта предприятей, гІишлош еча организацей, юрта боахама 12 коллектива баьлага хьожар СССР халкъа тІахьожама Комитета Положене маьхара болх беш дукхьа группаш я районе. Царех я «Малгобекнефть» НГДУ (председатель С. С. Муталиев), автотранспортни контора (председатель И. И. Емельянов), бурув деттача балхий Управлене (председатель А. П. Дмитриенко), «Кавказ» колхоза (председатель А. В. Сосновская), кхыдараш.

Бакъда шоай болх ма боагІара ца беш йола халкъа тІахьожама группаш а я.

Тхоайла дага а хьаьна, оаха, халкъа тІахьожама городской комитета членаша, пятилетка укх дийлагІча, къоастамбеча шера халкъа тІахьожама группаштен, посташтен дукхагІа новкъостал дара гІулакхаш оттадир, уж кІана кхоачашдеш а да. Уж дакхдара кулгалдеш да комитета штате йоаца рузкъа кходарех лорадарех сектора председатель бурув деттача балхий Управлене керттера экономист Н. А. Хохлов. Из шиі гІулакх дика довзаш а районе сий деш а саг ва.

Уж гІулакхаш кхоачашдара йолча секторо халкъа тІахьожама городской комитета цІегагІча халкъа тІахьожама группашкен предприятей кулгалхошкен памяткаш яхьийтар. Цар тІа дувц болх дика вІаштІехьбаккхара де дезараш. Цар дикка новкъостал дергда болх тоабара.

Укх шера апрель бетта халкъа тІахьожама балха хьахьехьа предприятей керттерча специалисташца, экономисташца, бухгалтерашца, хІаьта иштта халкъа тІахьожама керттерча группай председателашца семинар йир халкъа тІахьожама городской комитето. Гулбенараштa хьалхашка къамаьл дир комитета рузкъа кходарех лорадарех сектора председатела Н. А. Хохлова.

Халкъа тІахьожама городской комитето встречни проверкаш а еш, цига гучадаьккхараш дуаш шиі заседанешка, болх тоабергбола гІулакхаш ду.

Халкъа тІахьожама городской комитета комисси Ачалкхера минеральни хий завода балхага хьожаш хинай.

Д. МИРОНОВ, халкъа тІахьожама Малгобекски городской комитета председатель.

КХОМБАРА ТІЕХЬА

ДІайохийтача бедала, доагора материалий, электрически теплови энерги кхомбара, царех дикагІа пайда эцара хьакъехьача партен правительстван указанешна хьалхе а лелаеш, Нохч-ГІалгІай АССР халкъа тІахьожама органаша дикка болх бир дІадахача шера.

Рузкъан кхомбара тІахьожам лоаттабергболаш еррига комитеташка, хІара предприяте, колхозе, совхозе 3—10 сагах латташ йола комиссеш вІашагІтехар. Цу комиссешта юкъе вар 2458 халкъа тІахьожамхо, хьалха латта болхло, специалист. Халкъа тІахьожама группашка вІашагІтехар бедала, материалий, энерги кхомбарта хьожаргйола секторагі.

Халкъа тІахьожама Грозненски городской комитета инициативагІа производства резервех дикагІа пайда эцарга хьожача хана хьачу а елар, производствана юкъе а яхийтар 1640 предложени, цар 1 миллион сом совгІа пайда белар.

Халкъа тІахьожамхоша, специалисташа новкъостал а деш 380 министерстве, ведомстве, предприяте, колхозе, совхозе, гІишлошъеча организацие беча балхага хьежар. Цо хьахьекхар дукха а дукхагІйолча предприятешка материалий кхомбара хьакъехьара заданешна нормаши шоай хантанахьа дІакхоачайи хилар, уж кхоачашъяра предприятешта дукха нах юкъеоалл хилар. Из бахьан долаш республика электрически энерги — 87,9 миллион киловатт-сахьат, тепловой энерги — 207,4 гигакалори, доагор — условни доагора 88,7 эзар тони, мехкадаьттен мехкадаьтта продукташ — 88,7 эзар тони, металл — 2791,1 тони, цемент — 3776 тони, хьун материалаш — [illegible] кубометр, кийга 4095 квадратни метр кхойир.

Бакъа иштта дика хІаман хаттІдьйначаде а, материальни средстваш нормагІа йоагІачул дукхагІа дІайохийташ предприятеш а я. 9 предприятеш 8,7 миллион киловатт-сахьат электроэнерги йоагІачул тІехь дІаяхийтай. Уж я «Грознефть» объединене 6 предприятеш, химически промышленноста 2 предприяти, Ново-Грозненски мехкадаьтта чакхдоакха завод, гІишлой материалаш ю аргунски комбинат.

ДІайохийта тепловой энерги кІезигъяра нормаш кхоачашъяьнзар Грозненски химкомбината, гІишлой материалаш еча Аргунски комбината, бурув деттача балхий Грозненски управлене.

Доагор кходара заданеш кхоачашъяьнзар 7 предприяте: «Грознефть» объединене 3 предприяте, В. И. Ленина цІерагІча Грозненски мехкадаьтта чакхдоалача заводо, «Электроприбор» заводо, № 1 йолча гІишлой материалаш еча комбината, Грозненски опытно-экспериментальни заводо.

Дукха мехкадаьттен мехкадаьтта продукташ йовш «Грознефтехимзаводы» объединене предприятешка, промыслашка, хІаьта пайда ца эцаш факелашка ягай 1 миллиарди 300 миллиони кубометр газ.

«Чечингсельстрой» треста нормагІа йоагІачул 3014 тони цемент дІаяхийтай. Иштта йоагІачул дукхагІа цемент дІаяхийтай «Чечингколхозстрой» объединене а.

Республика халкъа тІахьожама органаша къовсам латтабир боахама лоал деча дола кхоачамбоацараш дІадахара, рузкъан кхом ца бара духьала, материалех дикагІа пайда эцара тІехьа.

Производства планаш кхоачаш ца ярца, дола водарца, рузкъа доадеш хиларца продукци во ярахеш хиларах дувзадена долча 159 дешага хьежар республикански, городской, районни халкъа тІахьожама комитеташ. Балха тІа цІенхаштта гІалаташ дуъхийтарах 265 гІулакхера саг бехктоккхаме ваьр. Масала, Аргунски «Пищемаш» завода директора Гайтаровнеи керттерча инженера Самуиловнеи бехк бир Іаьржача металла проката электроэнергии йоагІачул дукхагІа дІаяхийтарах. Уж материалаш кхомбеш дІаухийтаргйола гІулакхаш дар тІадиллар царна республикански халкъа тІахьожама комитето. ХІана заводо кхомбу металлопрокатa, из пластмассаца хувцаш моттигаш а, металла отходех пайда эц.

Цу гІулакхаша йиш хилийтар дукхьал дІадахача шера 298 тони металла прокат, 191,2 тони турбаш, 52660 киловатт-сахьат электроэнерги, 210 гигакалори теплоэнерги кхоа.

«Трансмаш», «Автоспецоборудование», Гудермески медицински инструментий, Карабулакски химически реагентий заводашка, «Комсомолловоовша», «Грознефть», «Грознефтехимзаводы» объединенешка халкъа тІахьожама органаш хьажаро йиш хилийтар 802 эзар сома мехьа йодча материальни ресурсех халкъа брахаме пайда эца.

Укхаза белийцаккха доагІа цхьайолча предприятешка дахкерча органашкара йоагІа рузкъан кхомбара заданеш нормаш дІа ца кхачар. Из гучадаьлар халкъа тІахьожама органаш 14 предприятега хьежача. Царех я «Грознефтехимзаводы», «Грознефть» объединенеш, «Красный молот» завод, кхыдараш.

ХІаьта цхьайола предприятеш бедалцеи материалашцеи во Іалашъеш хиннай. Масала, «Грознефтехимзаводы» объединене предприятешка чакхдаккхара хьачухкачийтанзар 600 эзар тони гаргга мехкадаьтта.

Заводий технологически установкаш овсарле лоаш йолаш болх бе безаш хилар. Доагор кхо ца дезал доагІа нормал тІех дІадахийтар.

1973 шера бурув детта установкаш болх ца беш 71 эзар сахьата сайца лаьттар обсадни турбаш ца хилар бахьан долаш. ХІаьта сихалкхиаш ца талхийтеш установкаш болх бергбоацача ца ялийтеш пайда боацаш йоайна электроэнерги, дизельни даьтта.

Коммунарски, Ждановски, Руставски металлургически заводаша шоашка лаьча заказий бустамагІа прокат ца лоаттаяр бахьан долаш «Красный молот» заводе дукха металла дІадода, продукци хьакхта бода мах лаккху.

Республика промышленни предприятеш хІана а кхоачамболлаш ІалашъеІьаш электрически тепловойи энерги мел дІайода хьахьокхача приборашца. Цудухьа цехашка, участкашка, продукци хьакхта дІайода энерги мел я ха, из кхое хала да.

Д. МИЗЯКОВ,
И. БАШИРОВ,
Нохч - ГІалгІай АССР халкъа тІахьожама комитета инспектораш.

ЯЛАТ ДОАДАРАИ ЛЕЧКЪАДАРАИ НИКЪ БИЙХКАБ

ТІагІертта къахьегаш колхозхошеи совхозий болхлошеи хьалихеяь культураш шоай ханнахьеи ца йойташи чуэцар эгара хьалха комсомольцийи кагирхойи декхар да. Уж декхарийла ба партийни, профсоюзни, боахама организашта бизза боал гІоначий а хиина дІаоттта. ХІанз чІоагІа лорархІаме да хьийкъа культураш фийла лорар.

Республика хІара районе городе вика я хьувкъам лорабара районни городской «Комсомольски прожектора» штабаш, посташ, патрульни группаш. Царна керте латт ВЛКСМ горкомий райкомий секретараш, комсомольски активисташ. Цу балха хиьехьаб гІишлошъеча отрядий студенташ, школай комсомольцаши пионераши.

Из бола дика вІаштІехьбаьккхаб комсомола Малгобекски горкомо.

ХІаранеца 5—6 саг а волаш района промышленностен транспортен предприятешка, учреждешешка, боахамашка вІашагІтехай комсомольски патрульни группаш.

Парте горкома чІоагІа а яь, ялат чуйийна даллалца хургйола дежурства график оттайий. 20 августа тІакхачалца йолча хана 20 рейд яьй, 200 саго дакъа а лоацаш. Берригі шоай болх бу цу группаша халкъа тІахьожама комитетацеи чурча гІулакхий отделацеи бувзаш а болаш.

Хьа рейдаша хьальекхад къовла «комсомольски карта» йолга.

Дог цІена а шоаш кхо ца беш а болх бу комбайнераша, трактористаша, шофераша, беррагача болхлоша. Форд сийа, хьальала къахьетача нах юкъе йола пасара буц ними, хьальала къахьетача нах юкъе нийслу кулга цІена боаца нах. Царна хьаьшт дац духхьал шоашта эшачул мара, цар уйла яц обществана эшачул, паьха рузкъах кхетт. Бакъда аьттув кІезига боал цар. Шиі рузкъа фийла лорадау кхакъо. Масала, комбайнер Еремеев лочкъадаь 460 килограмм ялат доххи велар Вознесенски станице вахача Яковга. Мах бе ца яхийташ хьалаьцар къу ВЛКСМ Малгобекски горкома член, ОБХСС инспектор Шадиев Хавад юкъе волча патрульни группас, ХІанз уж уголовни бехктокхаме оэаш ба.

Ялат лораярал совгІа кхапка деча балхашта тІахьожам а лоаттабу «Комсомольски прожектора» штабашеи посташеи. Масала, «Кавказ» колхозе республика мелиоративни организацей бехкагІа хий ца дуллаш дисад 300 гектар лаьтта. Из гучадаьккхар цар. ХІанз мига хий дуллилга вІаштІехьоаккхаш да.

Рейдаш ела хана хьатташка болх мишта бу хьож.

Ялат дахккара а цо пачхьалкхенга дохкара а задании кхоачашъяра къахьегаш болча ахархошта низ ма кхоачача новкъостал деш ба комсомольцаши кагирхойи.

М. ГАДАБОРШЕВ, ВЛКСМ обкома инструктор.

«СЕРДАЛО»
3 сентябрь 1974 шу.
3-гІа оагІув.

СЕЛХАН ДӀАДОЛАДЕННАД ДЕШАРА КЕРДА ШУ

ХЬАЛХАРА ГУРГАЛ

ХӀара сага вахарца хуьлуш денна ла советски берий цӀей — керла дешара шу дӀадоладаларан хьалхара ди. ХӀара шере цу дийнахьа хоза кийчдина эвлаш бе доакхача берана сийрдайовх вай урамаш, майданаш, школаш...

Селхан тхо хилар Грозненски № 41 йолча юккъерчу школе. Школа ков тьалдизад дешархоша, дешаран осанош. Хоза салеӀа. Иза чубена керда дешара шу дӀадоладу уктаза 1200 дешархочо.

Дог гӀоздаьнна, хозай кӀорапаш бе йоахкаш нийсача мугӀарех латт дешархой.

Къамаьл ху школа йоакхагӀйолча пионервожате Сафиуловa Надеждас. Кол сатем отт. Октябренка, пионера, комсомольца дӀаеш «Марша йоагӀийла, школа» яха керда дешара шу дӀадоладаларе хетаръ монтаж.

Цул тӀехьагӀа дешархой кордача шерацӀ даьхьала бувцаш къамаьл дир школа директора Козлова Надежда Александровнас.

— Тахан дӀадолалу вай юкъа керда дешара шу. Дика дешара, къахьегара деррига хьалаш да школе, — аьлар цо. Шута хьеж дика ремонт яь, хоза лостам бь сийрда классаш. Тхо тери, оаш школа сий дикка лоаттадергхиларах, Ӏилма ловзаленапшка кхачара оаш из кхоберг ца хиларах.

Къамаьл де дош лу укх шера школа чакх а яьккха НохчГӀалгӀай [illegible] университете деша эттача Варламова Тамейна. Школа чакхъяьккхарий цӀерагӀа керда дешара шу дӀадоладаларца цо даьхьала бийнар берруга дешархой, школа вахарах, традицех дийцар.

Школа [illegible] майингашка хоза бех дхьоалатӀча класса дешархочо Ковальчук Ирас 10-ча класса дешархочо Куршюк Андревся тоха гургал.

Шо-шоей классашка дӀачубола дешархой. ДӀадолалу керда дешара шу.

СУРТА ТӀА: керда дешара шу дӀадоладара тоаш беш бех Ковальчук Ирас Курлюк Андревся тоха гургал.

В. ЕЛИЗАРОВА сурт.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

ВОШАЛИ ЦХЬАНА ЛЕЛАДУ ГӀУЛАКХАШИ

Болгарски халкъо къамаяи социальни кортамукъале якхкер духьа ӀалхьахчахьaхHa хана лоттабаь къовсам 1944 шера 9 сентябре социалистически революци кот а йоалаш чакхбаьлар. Из исторически котало йоаккхилга Ӏалашдаьа Болгаре болхлой классо, беррагача къахьегамхоша коммунистий кулгалца. Дай-мехка фронта доаллел чухьа шоай гӀулакхаш цхьан бартаца леладаро. Из яккха йиш хиннай германски фашизмаца цӀий Ӏоухийташ баьча тӀем тӀа Советски Союзо цун турпалча эскаро кортамукъале яккхара сийлахьйоккха масси кхоачашьяр баьхаи долаш.

9 сентябрера революци хилале Европе эттара тӀехьахисара мехкех цаӀ яр Болгари. Къамаи продуктал 75 процент юрта боаллигара доагӀар. Цу тӀа а кунцен шоллагӀча тӀема шерашка гитлеровски гӀаьрахоша бийна на барий мохк. Паччахьа режимагара халкъа Ӏаьдале тӀехьаленна кхьачар бухагера деза йоалаь экономика яр.

Советски Союзо шийна болча аьттон духьа доацаш вежарашка новкъостал дар баьхи долаш мара йиш диланзар тхахалкъата социализма материально-технически база хьае. СССР-о новкъостал а дий хьалхьахца промышленноста 180 совгӀча предприяте лу тахан сийрда бесаш доагӀа металлурге продукцех 90 процент, химически промышленноста продукцех 60 процент, электроэнергех 50 процент совгӀа. Мадарра аьлча, юкъе деза керда хьадаьд Ӏаьржа металлургии судостроении санна дола, доакъош. Мехка промышленни продукце объем 1939 шерацанийсхача 47-за лакхьеннай. Социалистически индустриализаце оаллангара цена хиддад Болгаре экономически сийлт. ХӀанз промышленносто лу къамаи продуктах 65 процент.

Советски Союзо вежарашка новкъостал дарах социалистически накъаца эргабийккхаб юрта боадам. ХӀанзарча кий техникаца Советски Союзо кийчбаьб болгарски юрта боахам, Ӏалаьмате доккха новкъостала даьд цуйна химизаци ена, иза бола энергетически хий деккел гӀирсаш хьалдеча.

Цхьана леладу болгаро-советски гӀулакхаш Ӏаьдаьмате боккхие доараӀаме хиннад Болгаре социалистически культури революци чакхйоалларкхача а. Культура хьалхара даькъера советски опыт тха мехка хьалашка юкъеньяро йиш хилийтар образование, литература, искусства даькъе дикка толамаш даха.

Укх тхьаь итт шера дегӀандад, шерденнад, кӀоаргденнад болгаро-советски доттагӀали цхьана леладу гӀулакхаш. КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнев соцхьа Болгаре вена волча хана хиннача болгаро-советски доттагӀала митинге шие къамаьл дош Тодор Живкова белгалдаьккхар: «Болгаре Халкъа Республикан СССР-ен вошалин цхьана леладу гӀулакхаши хӀанз керлача этапа чу деннад. Цул маӀан сенах латт аьлча, из латт, вай мехкаштех халкъаштех юкъе масс оагӀорахьара гаргаахарех интеграцен процессий чулоацам дикагӀа хиннаргъ хиларах, социалистически Болгари дегӀааьара Советски Союзаца цхьа рити, цхьа критереш хургйолча боарамга кхоачашдеш уж айдарах, цхьан къахьегарцен политически, экономически, идеологически, Ӏилман, культура, тӀема доакъошки цхьан бартаца гӀулакхаш чакхдахарнех цуйна лостам а телаш. Лоашта аьлча, цхьа пехкаш а цӀий лела цхьа система а йолаш йолча бӀарчкхеа цхьан организмага санна хийта боах булургболаш дегӀаьа кхуьла цеза вай хӀанз масса оагӀорахьара вош вежарашка цхьана леладу гӀулакхаш.

СССР-ца экономически Ӏилма-технически цхьана гӀулакхаш леладар Ӏалаьмате боккхача лоархӀаме хилар Болгаре социализм дотъяккхара. Из лоархӀам хьи а духхаьа леладу Болгарски коммунистически парте Х съезда хьалхашка оттадаь керда исторически декхар кхоачашдеча хана — дегӀаена социалистически общество хьалхьача хина. ЯлхлагӀча пхишеракхча шерашка (1971—1975 шш.) Советски Союзо Болгарена новкъостал ду 100 керда предприятеш, энергетически, гӀишлошъю, транспортни, кхиболa объекташ хьалъеча. Цу кердача гӀирсашта юкъе — Козлодуйна мехкера атомни электростанци, Девнера промышленни комплекс, Бобов-Долера энергетически комплекс, Свищовера искусственни хьовса бу хомбинат, кхьйраш.

Кердача производственни толамашца накъабоалх болгарски къахьегамхой шоай къамаьл дӀейна. Сийлахь-доккхача советски халкъа, цун хьалкъалера ленински партена, Советски Гертазшцарча Низашта баркал оал цар тха даьхе фашизмах мукъалаьккхарах, Болгаре социалистически общество хьалхьча доагӀа болча аьттон духьа доацаш цар новкъостал дарах.

Болгарски коммунистически партен болгарски халкъа, аьхад Георгий Димитрова, болгаро-советски доттагӀал — моллагӀа дийнача хӀаманна малхи фои мо мара хилизза дарада дола да; хана а бӀаьш шерашка а хургйола из доттагӀал — вай дегӀахкухача керттерча мизех цаӀ, тха социалистически дай-мохк дӀахо айбергйола гӀулакхи тешамий.

Михаил ИАХЕВ,
болгаро-советски доттагӀала Деррига Халкъа комитета председатела заместитель.
София.

ГДР-ера хоамаш

ЭКСПОРТА ЛОАРХӀАМЕ СТАТЬЯ

ГДР-е духхагӀа хьаи полиграфически промышленноста даьрхӀа машинаши оборудованни. Цу продукце керттера дакъа экспорте дода, цунах 60 процент — социалистически содружества мехкашка. Дукха йоаше геттара дика маггал а ГДР-е [illegible] йола газетни ротаци, офсетни [illegible] машинаш. 1974—1975 шерашкаш Советски Союзе ехтарга «Рошпосеть» яха чуи тайпара 28 многорольни офсетни агрегат.

(АПН).

10 ЭЗАР БИБЛИОТЕКА

ГДР-е бахача нахах кӀара яхалмагӀа массо сага пайда эц статистически навех, специализироваани профсоюзни библиотеками дола гӀулакхех. Массе метте гӀоала дӀаяьржа специализироваани библиотекаш я. Царна юкъе лоархӀаме гӀа а Берлинерa, Лейпцигера, Дрезденера Ӏилма-техническа библиотекаш. Цу хрантланашка гулъен вай Ӏилман техникаи тайп-тайпарча доакъош долча литература 10 миллиона совгӀа том.

(АПН).

СТУДЕНТАША ХЬАЛДУ

30 эзар совгӀа студенто — каргӀатача немецки кагирхой Союза члене — хьакъет хӀанз ГДР ягара лоархӀамегӀара гӀирсаш хьалдеча. Советски нуздиара къахьегама семестраш мерг боаш из кагирхой болаш хьакиад итт шу гарта ха хьакъаргӀа. Алхха укх шера иза бӀаь совгӀа бӀамига сага йоӀь даьй. тед Гумбольта цӀерагӀча столични Университето Берлине керда гӀирсаш хьалдеча боах бе. Къоначо берлинашка итта даькъа доал советски студенчески гӀишлошъя отрядашка а. Цар адресаш: Казахстана целинни аьтташ, Байкало - Амурски магистраль.

(АПН).

КЪАХЬЕГАМХОЙ САЛОӀАМ ЛОРАБАРА

Укх шера 30 августа Грозне В. И. Ленина цӀерагӀча майдана тӀа города халкъа дружинникаш общественни порядок лорара торжественни дош далара детаьча митинге дукха нах шӀаьгӀарлаьйттабар.

Митинг дӀайолайр Советски Союза гӀимн а лекха. Майдан тӀа боал города йиъ районa дружинникаш, кантавка хьадиша иейса дӀаьатт Городи 10 эзар дружинникo вейта 200 саг ва уж.

Дружинникаша торжественни дош далара хийча хиларах парте-горкома секретарата, общественни порядок лорара городской штаба начальникага П. П. Громовга рапорты лу Ленински, Заводской, Октябрьски, Старопромысловски районий общественни штабий начальникаша.

Города дружинникаша торжественни дош далара детаьча митинг хьайийлар П. Н. Громова.

Цул тӀехьагӀа дружинникаша торжественни дош далийта бакъо лу районий общественни штабий начальникашта.

Эггара хьалха торжественни дош лу Ленински района халкъа дружинникаша, тӀаккха — Заводской, Октябрьски, Старопромысловски районий халкъа дружинникаша.

— ...Сай яхьхьйоттачь хьалхера, — массане а хьатарра оалаш дех майдан тӀа, — аз торжественни дош лу майра, [illegible], дисциплина йолаш хӀида, общественни порядок теладерьна цахаддаш къовсам лоаттабе...

Торжественни дош далар чӀоагӀдеш хӀара дружинника нуьг хьдар.

Къахьегамхой салоӀам, общественни порядок лорара хьакъ хье дружинникашца, боккхеи лоархӀамеи болх беш хиларах, царна хьалхашка латтача декхарех митинге къамаьлаш дир: республикански штаба начальникаш, Нохч-ГӀалгӀай АССР Министрий Совета председатела заместитель С. В. Спельников, республика чухьарча гӀулакхий министр генерал-майор Н. И. Гусинин, ВЛКСМ горкома хьалхарча секретара В. Целовальникова.

Митинг чакхъьиначул тӀехьагӀа города дружинникаша В. И. Ленина памятника гоарга эзаи ихкар.

Шоай городерча къахьегамхошка сатӀоа салаӀийта доккха гоарга дош а дена дӀакъьстар халкъа дружинникаш.

Н. ДИЕВА.

СУРТА ТӀА: торжественни дош луш ба Ленински района халкъа дружинникаш.

В. ЕЛИЗАРОВА сурт.

СПОРТ

ФУТБОЛ

Самарджихаьа «А» класса шоллагӀча лига йиъхагӀча эзпи командашта юкъерча СССР футбольни чемпионата эргӀачерча туро Грозненера «Терекашний» С. Орджоникидзе цӀерагӀча стадионе Магнитогорскерча «Металлургаца» вӀашагӀкхайтар. Сахьердаме хилар цу шии командий юкъе хьалхарча круге хинна матч. Цу хана хьалхарча тайме 2:0 йолча счетаца эшаш хинна «Терек» шоллагӀча тайме фусамдай наӀарашка ако бургаш чу а тоха цаpeл котъяьлар. Цудухьа царна юкъера шоллагӀа ловзар а эшттa сакъердаме хиларга сатуйсаш бар болельщикаш.

Цхьабакъда матча хьалхарча тайме, ловзара совле фусамдаьшка хиннале з, царна хьаьшай наӀарашка бургаш чутоха иагаинзар: «Терека» форвардаша етта бургацаш е «Металлурга» вратаре хьалуьйцар е наӀарашта гаьнна тӀеддаьхьар.

ГӀулакх хувцаделар шоллагӀча тайме «Терека» тренераша керда аказш юкъедаьхачул тӀехьагӀа. ХӀана фусамдай атакайшка къаьста гуш за тактически сурти комбинаций яйлеш. Царна духьала дакъха кӀама лаи «Металлурга». Иштта 49-ча минуте хьаьшаша бокъолаш толхаю. Судахочо хьохкаш штрафной гола чутох А. Синюкос. Цул тӀехьагӀа вкдай ловзарг хиннача цо кхы а шиъ бурган чутох. Матч чакхъяла 6 минут мара ца йисача хана «Металлурга» защитникаша шоай штрафной майда тӀа гӀожа вожаву В. Якушкин. Судахочо хьохкаш пенальти чутехар А. Михеева. Иштта счет 4:0 а йолаш котъяьлар «Терек».

С. ШОВХАЛОВ.

ЕРРИГСОЮЗНИ АВТОМОБИЛЬНИ КРОСС

«Грозненски шурий» совхоза йистошка кхаъ дийнахьа хилар дуьнеклой терапи тӀаозаш йола агӀаш — хӀаране а командаша а СССР-е хьалхе яккхара йола Ерригсоюзни автомобильни кроссагӀа йола чемпионат. Цига дакъа лоацаш бар мехка массе а маӀаигашкара 150 совгӀа спортсмен.

Дукха ургӀенаш, мухаленаш йолча, дага а доацаш дӀа-хьа голаш етта езаш болча аькъа тӀа арабаьлар кхаъ тайпара йола автомашинаш лекхаш баргаш. Царех хинахьа дакъа лоацаш бар грозненнаш а — А. Мачиев (УАЗ-469), А-к В-е МагомадовгӀар (ЗИЛ-130), Бакъдар аьлча, автомашиний технически дика кийчъяь ца хилар бахьан йолаш цар дика цаяллизар, уж сихха къовсама юкъера дӀабаьлар.

ГАЗ-150 яха автомашинаш лехкараша юкъе тешшаме котъяьлар Латвера Х. Томасс, ГАЗ-69-е УАЗ-469-е машинаш лехкараша юкъе — Москвера В. Карпов, хӀаьта ЗИЛ-130 машинаш лелаерий хьашка а хотьаьлар Москверча А. Сидоров. Иштта кроссе хилар «БАГГИ» яха автомашинай хохкаш гойтар яьаш а.

Командашта юкъерча спортивни хьаьшка хьалхара ахо моттиг яьккхар Латве, Литва, Эстоне спортсменаша.

А. ОСИПОВ.

СУРТАШ ТӀА (лакхехьара лохехьа): мехка чемпионаш Х. Томасс, В. Карпов, этапера автомашина.

В. ЕЛИЗАРОВА сурташ.

ШАШКАШ

Чакхъьиннай «Грозне» хинна дуьнеи хьалханьашка юкъерча шашкех ловзара Ерригроссийски турнир. ХьалхагӀа кови баьча тайпара, яхьашка дакъа доацаш бар РСФСР мохкӀ областашкарчей автономни республикашкарчи кагирхой спортивни школайи пионерий Двореций толашагӀйола шашкех ловзараш.

Алхха мохкӀагӀа, тӀехьара тур чакхъьеча гучабаьлар турнире котбаьнараш. Уж бе Свердловски областерча Нижни Тагилера спортсменаш — мастер спорта А. Константинов, мастерала кандидат Е. Склярова, хьалхагӀа разряд, йола Е. Бельский. ТӀехьарча туре счет 2,5:0,5 йолаш Архангельскера команда эша а я, иккхаш йолаш 18-нех 14 очко а йолаш турнире хьалхара моттаг а Советски Союзе хьалхе яккхара йолча яхьашка дакъа лаца бокъо а яьккхер аар.

Цу хаттаца хьакха хинна Горькера команда тӀеххьарча туре счет 1,5:1,5 йолаш лейвар Удмуртски спортсменашца. 13,5 очко а йолаш шоллагӀча моттигах кхоачам бе бийзар цун. 13 очко йолча Удмуртерча командана кхоалагӀа моттиг кхаьчар.

Къоначе шашкех ловзарий кхаь а командаша Российски Федераце физкультуран спортеи комитета дипломаш елар. Уж дӀаелар турнира керттерча судахочо Шамов Валере.

Ерригача турнире ира къовсам лаьттар къаьст-къаьстача спортсменашта юкъе шо-шоай улга тӀа хьакхаш доккхара. Хьалхарча улга тӀа массарел а дикагӀа хьоӀхамаш даьхар Ижевскерча кандидатеди мастер волча А. Хорина. Яккха йиш йолча ялхаш пха очко а цун. ШоллагӀча улга тӀа уж жал очкош а йолаш массарел дикагӀа лайла чакхъьяьлар Нижни Тагилера спорта мастер А. Константинов. КхоалагӀча улга тӀа хьалхе яьккхар 5,5 очко йолча Горьковерча цхьоалагӀа разряд йолча М. Смирнова.

Болх дика вӀашӀехьбаьккха чакхъьяьлар из турнир. Хьеший — къона спортсменаши цар тренерашии чӀоагӀа раьза хиина цӀабахар вайцигара.

В. ЖУК-ТРИПОЛИТОВ.

Чакхъяьннай къахьегама семестр

Массех шу мара дац вай республике студентий гӀишлошъю отрядаш вӀашагӀйоаххийолаяь. Бакъда цу хача дезз ица бола гӀишлошъю организаци хьахиннай студентех. Из къаьста хьахьоах духхьа укх шера цар дӀача баьхама.

Цу хьакъехьа дийнар шоатта айинахьа В. И. Ленина цӀерагӀча майдан тӀа гӀишлошъяча студенчески отрядий кхоалагӀа къахьегама семестр чакхъьялара хетаьча торжественни митинге ВЛКСМ обкома секретарага А. Калинина шоаш баьча балхах рапорт луш республика студентий гӀишлошъеча отряда командира Эльмураев Ӏийсе.

— Вай республике дукха боахама лоархӀамеча объекташца къахьегаш 1300 бӀуво чувоагӀача тхьаь итт отрядо баь болх цхьа миллиона совгӀа сома мехка ба, — аьлар цо. Отрядашо къахьийгар комсомола «В. И. Ленина цӀ» ена 50 шу дизара 50 къахьегама ударни ди» яхача девизах.

ГӀишлошъерий студенчески отрядо хьинаре къахьийгад общественни балха тӀа а. Кагархоша шоаш мукъаболча хана цхьайтта школан интернатан ремонт еча новкъостал даьд, гулдаь 2000 книжка республике школашта совгӀата деннад, Члена гӀодаран Гагарин-горох хьалъяран болх беш деьхха ахча дӀа а луш шо субботник чакхдаьккхад, цул совгӀа кагирхоша новкъостал дир республикерча колхозашта совхозашта йол хьакха а из чуха а. Кхо эзар тонн доакъар кийчдаьд цар.

Дика къахьегара вӀашагӀа доархӀаме доала декхар лаьттар студенташта хьалхашка бахача наха юкъе культурни болх бара йакъехьа а. Цу декхарех дика лоархӀабаьб студенташ. Къахьегаш шоаш яьккхача юкъа 200 лекций йийшар, 150 совгӀа концерт делар, отрядашка болх беш хилар «Спутник» яха пионерлагераш, «Дивича гӀулакхий бюро» яха консультационни пункташ.

Митинге къамьял дир ВЛКСМ Нохч-ГӀалгӀай обкома секретара В. С. Калинина, студентий гӀишлошъеча отряда ветерана Г. Эльмурзаева, Нохч-ГӀалгӀай университета цхьоалагӀча курса студентка Чешенко Ирас, студентий гӀишлошъеча отряда бӀухой цӀерагӀа дош аьлар Ю. А. Гагарина цӀерагӀча отряда бӀухочо Л. Никоренко.

— Тхо болх беш хилар «Родина» яхача совхозе, аьлар цо. — ТӀайна социалистически декхараш толамца кхоачашдаьд оаха, гулбаьб 700 эзар тонн сом, 300 тонн баьцадараш, 2000 тонн тӀаьтташ, тӀера ӀоӀовккхаш бахаш даьд. КПСС парте ВЛКСМ Ленински комсомоло тӀаьдила сийдола декхар кхоачашдара тхоай лаъ, хьинар дӀалургда оаха, КПСС XXIV-ча съезда решенеш вахаре кхоачашъяра — 100 эзар тонн хьажкӀаьи 20 эзар тонн дутех ваккхара республика къахьегамхой къовсаме лоархӀаме дакъа доалургда студенчески отрядий бӀухоша, кхы а овсарегӀа къахьегаргда, — аьлар цо ше йистейоалаш.

ТӀайна хинна социалистически декхараш толамца кхоачашдарах, студентий «1974 шера Ерригсоюзни студенчески отряда ударник» яха значокаш елар студентий йоккхача отряда. Цу юкъе ба Серноводски юрта боахама техникума студенташ С. Садаева, Х. Хабибулов, Я. Точиева, Гудермесски педучилищера Л. Дзабиева, М. Дикаев, Грозненски мехкадьтта институтера К. Джафарова, С. Хасиликова, иштта кхыдола кхьбараш.

Митинг чакхъьиначул тӀехьагӀа гӀишлошъерий студенчески отрядаш зазаш дехкад В. И. Ленина памятника хьалхашка.

Р. ЯНДИЕВА.

СУРТА ТӀА: В. И. Ленина цӀерагӀча майдан тӀа хинна митинг.

В. ЕЛИЗАРОВА сурт.

Редактора зам.
М. М. ХАМХОЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

3 сентябрь
I ПРОГРАММА

9.00 — Передачий программа. 9.05 — Босбола телевидени. Ӏуйрера гимнастика. 9.20 — Кердадараш. 9.30 — Босбола телевидени. Мультфильмай программа. 10.00 — Искусстви мастераш. СССР-а халкъа артист Массальский. 11.00 — Ветлови Хадаера концерт. 11.30 — Телевидене радиовещании гӀоала йолча Грузински ССР-а Министрий Совета Госкомитета документальни фильма программа. 15.25 — Передачий программа. 15.30 — Телевизионни документальни фильмай программа. 16.15 — Дай-мехка гӀоала. РСФСР-а Ӏаьржа латте доала эша. 17.15 — Босбола телевидени. Пушкин. «Арап Петра Великого». ДӀаелш РСФСР-а заслуженни артиста Кутепове. 17.45 — Профессионально-технически дешара системе дешера шу дӀадоладалар. 18.00 — Нохч-ГӀалгӀайчу гӀоала. Информационни программа (эрсий, гӀалгӀай меттала). 18.20 — Киножурнал. 18.30 — Республика кхашка. Юртбоахама обозрени (гӀалгӀай меттала). 18.40 — «Мурдий новкъа гӀоала бац кхаьга бода виекъа» яха документальни фильм (гӀалгӀай меттала). 18.50 — 20 эзар тонн дуга чудаьа тӀехьа. Специалиста къехамаш. 19.00 — Босбола телевидени. Советски Союзе Болгаре халкъа республика культура денош хьадеддар. Съездий Кремлевски Дворецера трансляци. 21.00 — «Хаъ». Информационни программа. 21.30 — Босбола телевидени. Съездий Кремлевски Дворецера трансляци дӀахоахьар. 22.45 — Босбола телевидени. Яйтача атлетиках йола Европа чемпионат. Италера передача. 23.15 — Кердадараш. Передачий программа.

II ПРОГРАММА

18.00 — Кердадараш. 18.15 — Босбола телевидени. ХӀара сурта тӀа малх ба. 18.30 — «Ӏилма-техника». 19.00 — Киножурнал. 19.10 — Верашта. Тенисий республикански театро «Бахрама тӀехьале» яха спектакль (нохчий меттала). 20.00 — «Салтан» яха художественни фильм. 20.40 — Дуьне халкъашта шайра обзорни (нохчий меттала).

4 сентябрь
I ПРОГРАММА

9.00 — Передачий программа. 9.05 — Босбола телевидени. Ӏуйренера гимнастика. 9.20 — Кердадараш. 9.30 — Босбола телевидени. «Кагийхой творчества». 10.00 — Босбола телевидени. «Кинони къобалдой клуб». 11.00 — Босбола телевидени. «Хьагойта Къалбеседа сени» яха художественни фильм. 15.25 — Передачий программа. 15.30 — Фордаш аегабуаш ма бе нехе яха телевизионни документальни фильм. 16.00 — Социалистически мехкаша экономически цхьана къельнар. 16.30 — «Книжкай дуьнен тӀа». 17.00 — «Са лахар да Заисиб» яха телевизионни очерк. 17.30 — Босбола телевидени. «Выставка Буратино». 18.00 — Кердадараш. 18.15 — Нохч-ГӀалгӀайчу гӀоала. Информационни программа (эрсий, нохчий меттала). 18.35 — «ТУ-2» тӀаьхьех. 18.40 — Киножурнал. 18.50 — «Сатирически объектив». 19.00 — Босбола телевидени. Дуьнен халкъий творчества. 19.25 — Босбола телевидени. «Ломба а вот а» яхача Диккенса телевизионни спектакла премьера. 1-гӀа дакъа. 21.00 — «Хаъ». Информационни программа. 21.30 — Босбола телевидени. Советски Йоазонхой Ерригсоюзни 1-ча съезда 40 шу дизарга. СССР-а Йоазонхой Союза 5-ча пленумера репортаж. Концерт. Иштта аьлча — босбола телевидени. ХӀанзарча нетиболаьех йола дуьнен чемпионат. Кердадараш, передачий программа.

II ПРОГРАММА

18.15 — Телевидене Волгоградски студе передача. 19.00 — Киножурнал. 19.10 — Къахьегамца сий долаш ва саг. ХьажкӀаш лелаерхо Захаев (нохчий меттала). 19.30 — ХьажкӀаш лелаерхошта хетаден концерт (нохчий меттала). 19.50 — Шовла. бераш. 20.00 — Хоамаш, реклама.

РАДИО

3 сентябрь

6.30 — Дагестански АССР-а Министрий Совета председатела заместителе Хизриевой выступлени. 6.40 — Юртбоахама болхлошта йола передача. 7.20 — Республикански газетий обзор. 8.25 — «Гамзатова Расула стихаш» яха радиокомпозици. 16.00 — «Грозненски улицева завод» яха передача. 16.17 — Коммунист Раджаб Дибир Баширов. 16.30 — «Хургдар — тахан хьахтар» яха кагирхошта йола передача. 16.50 — Дагестана шийлоаш. 18.00 — Пхишеракха 4-ча шер. Дагестан. Информационни выпуск. 18.21 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гӀалгӀай меттала).

4 сентябрь

7.20 — Республикански газетий обзор. 8.25 — Философски Ӏилмай кандидата Вишневске беседа. «Исторически оптимизм советски хьакерча вахара белгало я» (эрсий меттала). 8.40 — Ашараш. 8.45 — Йолакха юртара кердадараш. Кердача обрядих йола корреспонденци (гӀалгӀай меттала). 18.00 — «ХьажкӀаш лорама тӀехьа къовсам лоаттабеш» яха корреспонденци (эрсий меттала). 18.15 — «Къахьегамхой меттагӀаьхьла хьорӀаса бола хьалхаяй механизаци чулоацам» яха экономически Ӏилмай кандидата Габисова беседа (нохчий меттала). 18.30 — Юртара вахар. ХьажкӀаш чуэкхара репортаж (нохчий меттала). 18.45 — «Дахала тӀехьа къовсам лоаттабар» яха корреспонденци (гӀалгӀай меттала).

ХАОТТАМ

Тахан республике гӀоалех Грознен морхаш а йолаш, наг-нагахьа догӀа а делхаш, къилбаседа-малхбоалехьара секунда 3—7 мето чӀоагӀа мух а хьекхаш ха хилен фегара температура республике гӀоала 10—15, Грозне 13—15 градус йӀовхал йолаш хилен тарлу. Кхоанен дийнахьа хуьцалуш морхаш а йолаш, наг-нагахьа лаьгӀо догӀа а делхаш, дохк а доаллаш, бе-беча оагӀорахьара секунда 5—10 мето чӀоагӀа мух а хьекхаш ха хилен фегара температура буйсашка 8—12, деношка 23—28 градус йӀовхал йолаш хилен тарлу.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364051 г. Грозный, Ленина улица 11 (3-гӀа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бехктохама секретара — 3-34-38; партийни вахарех культуран отделаи — 3-61-46; промышленноста отдела — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; кехаший отделаи бухгалтереа — 2-60-71.

НАШ АДРЕС: 364051 г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни и культуры — 3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем и бухгалтерии — 2-60-71.

Газет арахьуш [illegible]

«Грозненский рабочий» издательства типографи, Революцие проспект 7/84. Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/84. Заказ № 8347.